

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția:
Piața Unirii No. 3.
Administrația:
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

Abonament:
Exemplarul 5 Lei
Pe un an 200 Lei

PARTEA OFICIALĂ

No. 2118/1931.

No. 2038/1931.

Catedre vacante la școlile secundare diecezane.

În conformitate cu Art. 12 din legea asupra raporturilor dintre școlile secundare confesionale române și Ministerul Instrucțiunii, promulgată cu data de 5 August 1929 Nr. 2799, prin aceasta publicăm catedrele vacante la școlile secundare ale Diecezei Noastre.

Pentru ca cineva să poată fi numit profesor sau maestru cu titlu provizoriu la vre-una din școalele Noastre, pre lângă condițiunile prevăzute la art. 36 din legea pentru învățământul secundar, trebuie să mai îndeplinească, cf. art. 10 din legea specială, și următoarele condițiuni:

- să fie de religie gr. cat. (unită);
- profesorii bărbați, cu excepția maestrilor să fie și absolvenți ai unei școli superioare de teologie sau cel puțin studenți în teologie.

Catedre vacante sunt:

I. *La liceul de băieți din Beiuș*: 1. Franceză (Nr. 5 cu 17 ore); 2. Șt. fizico-chimice (Nr. 10 cu 15 ore); 3. Muzică (Nr. 12 cu 9 ore); 4. Educație fizică (Nr. 14 cu 14 ore).

II. *La liceul de fete din Beiuș*: 1. Religia gr. cat. (Nr. 1 cu 13 ore); 2. Română-Latină (Nr. 2 cu 14 ore); 3. Română-filosofie (Nr. 3 cu 16 ore); 4. Latină-Elină (Nr. 4 cu 14 ore); 5. Franceză (Nr. 5 cu 17 ore); 6. Istorie (Nr. 7 cu 14 ore); 7. Matematici (Nr. 9 cu 16 ore); 8. Desemn, Caligrafie și Lucru de mână (Nr. 13 cu 19 ore); 9. Educație fizică (Nr. 14 cu 14 ore); 10. Gospodărie (Nr. 15. cu 20 ore).

III. *La școala normală din Oradea*: 1. Religie (Nr. 1 cu 14 ore), 2. Română-Latină (Nr. 2. cu 14 ore); 3. Română și dat. învățătorului (Nr. 3 cu 13 ore); 4. Științele pedagogice (Nr. 5 cu 18 ore); 5. Geografie-Drept (Nr.7 cu 14 ore); 6. Șt. fizico-chimice (Nr. 9 cu 14 ore); 7. Caligrafie-Desemn (Nr. 10 cu 13 ore); 8. Educația fizică (Nr. 13 cu 15 ore); 9. Șt. agric. și pract. agric. (Nr. 17 cu 17 ore).

Cererile pentru numire, însoțite de toate actele justificative (extras de botez, certificate de studii și examene, numiri anterioare și certificate de serviciu) se vor înainta Episcopiei române unite din Oradea până la 30 Junie 1931.

Oradea, 30 Maiu 1931.

Noul Liturghier.

Zilele acestea a apărut în editura Librăriei și Tipografiei seminariale din Blaj noua ediție a Liturghierului. Aceasta noua ediție, pregătită cu multă grijă de o comisiune compusă de cei mai de seamă specialiști din toate Diecezele Noastre, prezintă însemnate îmbunătățiri atât din punct de vedere al rubricelor cât mai ales al limbajului.

În conformitate cu hotărârea conferinței episcopicești din 17 Aprile pentru a introduce o uniformitate în celebrarea Liturghiei în întreaga noastră biserică, pentru Dieceza Noastră dispunem:

- este obligator pentru fiecare biserică parochială și filială să cumpere câte un exemplar din noul Liturghier. Exemplarele necesare pentru întreaga noastră Dieceză le-am depus la Seminarul Nostru Teologic din Oradea de unde fiecare preot cu ocaziunea exercițiilor spirituale, ce se vor ține în luna Iulie crt., le vor putea prelua pe cele pentru bisericile lor. Prețul unui exemplar legat s'a fixat în 340 Lei, și în 250 Lei a unui exemplar broșat. Prețul exemplarelor comandate pentru biserici se va plăti din cassele bisericicești;

- cu începerea dela 1 Septemvrie crt. nici un preot diecezan nu va mai putea folosi edițiile vechi ale Liturghierului, ci exclusiv numai cea nouă, observându-se în modul cel mai conștiencios rubricile acestui nou Liturghier.

- Liturghierele ediție mai veche se vor păstra în bibliotecă, dacă au fost proprietatea bisericii în bibliotecă parochială, dacă a fost proprietatea privată a preotului în bibliotecă sa.

- M. On. Protopopi vor controla folosirea noului Liturghier și dacă vor afla că vr'un preot folosește Liturghier ediție anterioară, îl va confisca numai decât și îl va trimite bibliotecii Diecezane ori a fost proprietatea bisericii ori a preotului.

- Dacă s'a confiscat un Liturghier, care a fost proprietatea bisericii, preotul care l-a folosit va plăti prețul aceluia în casa bisericii și se va șterge din inventar.

- Dacă vr'un protopop va neglija să confişte Liturghierele folosite contra acestui ordin, în fiecare caz va fi pedepsit cu câte 1000 Lei în favorul fondului de pensiune preoțesc și viduo-orfanal.

Oradea, la 4 Junie 1931.

Nr. 2094/1931.

Primiri în Institutele diecezane și la Sf. Teologie.

1. La institutele Diecezei Noastre și anume: Seminarul din Oradea pentru elevii de liceu și dela școala normală diecezană, Internatul Pavelian de băieți din Beiuș și Internatul de fete Pavelian din Beiuș, *taxa de întreținere pe anul 1931-32 va fi de 10.000 Lei*, în care se cuprinde întreținerea întreagă, nu însă și vesmintele.

Elevii merituoși și lipsiți de mijloace materiale, întrucât în anul școlar trecut au obținut media peste 7, vor putea primi și favoruri, iar cei cari în anul școlar trecut au terminat vre-o clasă secundară cu media de cel puțin 8, vor putea fi primiți eventual chiar gratuit.

Toți aceia, cari doresc, ca pe anul școlar 1931—32 să fie primiți în susnumitele institute, fie ca solvenți, fie cu favor, sau chiar gratuit, vor avea ca până cel mult în 3 Iulie crt. să-și înainteze Rectoratelor institutelor respective cererile provăzute cu următoarele documente:

1. extras de botez;
2. certificat școlar de pe anul școlar trecut;
3. certificat de paupertate (numai cei cari cer favor sau loc gratuit).

Rectoratele singuraticelor institute vor fi în drept, ca întrucât vor avea locuri disponibile, să-i primească și pe acei, cari se vor anunța după 3 Iulie crt. însă numai cu taxa întreagă.

II. *Primiriile în clerul diecezan* pentru completarea locurilor vacante în Seminarul Nostru teologic se vor face în ședința consistorială plenară, pe care

prin aceasta o convocăm pe ziua de 3 Septembrie crt. orele 9 dim.

Pot petiționa numai tineri români uniți, cari au diplomă de bacalaureat.

Cererile pentru primire se vor înainta Ordinariatului până în ziua de 31 Iulie 1931, și se vor prevedea cu următoarele documente:

1. extras de botez (dela preot);
2. diploma de bacalaureat;
3. certificatul de moralitate dela preotul propriu, care certificat va cuprinde și informațiuni despre familia și moralitatea părinților aspirantului;
4. certificat de moralitate dela catehetul care a predat aspirantului religiuinea în cursul secundar.

CertIFICATELE de subț 3 și 4 parohii și cateheții le vor trimite direct Ordinariatului, sau le vor preda aspirantului în plic sigilat.

Toți petiționarii în ziua de 3 Septembrie crt. la orele 8 dim. se vor prezenta în persoană la Seminarul teologic din Oradea, (Parcul Ștefan cel Mare No. 8), unde vor fi supuși vizitei medicale.

Oradea, Șed. Cons. din 4 Iunie 1931.

Nr. 2099/1931.

Concurs la parochii vacante.

Pentru complenirea parochiilor Cizer (Protopopiatul Zălau) și Giungi (Protopopiatul Tășnadului), cari, prin trecerea la penziune a Mon.-lor Aurel Orian și Iosif Clintoc, devin vacante, precum și a parochiei vacante Fizeș (Protopopiatul Șimleului), publicăm concurs cu termenul de 25 Iunie crt.

Oradea, Șed. Cons. din 4 Iunie 1931.

PARTEA NEOFICIALĂ

Serbările efesine în dieceza orădană.

Serbările întru amintirea sinodului ecumenic din Efeș în dieceza noastră s'au desfășurat cu mare solemnitate, într'o atmosferă de un nobil entusiasm. Implinirea a lor 1500 de ani dela răpunerea lui

Nestorie și consacrarea definitivă a titlului de Născătoare de Dumnezeu pentru Precurata, nu putea să nu aibă un viu răsunet în dieceza, unde o mulțime de credincioși sunt organizați în Congregații Mariane tocmai cu scopul ca în cântări și rugăciuni să laude mai cu zăl pe frumoasa regină a cerului și să se perfecționeze la lumina și căldura virtuților ei strălucitoare. Aceste serbări s'au ținut mai întâi la centru, pentru ca dela zălul și străduința congreșionilor dela centru să ia pildă și îndrumare și celelalte din parohii. Dela jubileul de 1500 de ani al sinodului ecumenic efesin așteptăm cu tot dreptul și cu cele mai întemeiate nădejdi, că el va însemna un nou avânt, un nou val de însuflețire pentru răspândirea, întărirea și înmulțirea Reuniunilor Mariane pe teritoriul diecezei noastre.

Cum au decurs serbările.

Serbările comemorării sinodului efesin în dieceza noastră (la centru) s'au compus: a) din un Triduu de rugăciuni, b) din o cuminecare generală, c) din o procesiune euharistică și d) din Matineu festiv dat de congreșionii tineretului școlar.

Triduiul.

Joi, Vineri și Sâmbălă (28, 29 și 30 Mai) înainte de Rusalii s'a ținut la catedrală, la orele 7 seara, Paraclisul Maicii Domnului, în care așa de simbolic se repetează exclamațiunea în care a erupt poporul din Efes când a auzit seara târziu, că Sinodul a dat câștig de cauză Mariei Mamei lui Dumnezeu și nu lui Nestorie ereticului patriarh din Constantinopol și cu care a condus la locuințele lor pe Părinții sinodului: „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu mântuiește-ne pre noi“.

Catedrala noastră largă și încăpătoare a fost literalmente tixită de public în toate trei serile. Corul teologilor împreună cu al preparanzilor, însoțiți de publicul întreg, au cântat cu nedescris entusiasm Paraclisul Maicii Domnului. Era nespuse de înălțător să auzi din mii de guri cântându-se laudele Născătoarei de Dumnezeu. Cântările Mariane variate și melodioase au înduioșat publicul până la lacrimi. Predicile festive rostite în seara întâi de Il. Domn Dr. Gheorghe Miculaș, prelat papal și vicar general episcopesc, în a doua de Cl. Dr. Gavrilă Stan, spiritual și profesor de teologie, în a treia de Cuv. Părinte Dr. Dominic Neculăeș franciscan, s'au încadrat convenabil în atmosfera solemnă și înălțătoare a Paraclisului.*) Publicul s'a depărtat mulțumit dela aceste manifestațiuni serale.

Liturghia pontificală.

Duminică în 31 Mai, ziua de Rusalii, într'o atmosferă solemnă, în care domina verdele de smarald al crengilor proaspete ce împodobiau catedrala și auriul vărsat din belșug de soare prin razele sale scilpitoare, în armonia cerească și înălțătoare produsă de corul maestrului Hubic, Exc. Sa Episcopul diecezan, Dr. Valeriu Traian Frențiu, a celebrat liturghia arhierescă cu mare asistență. Mulțime de școlari, elevi și eleve, credincioși de tot felul s'au apropiat în această sfântă zi de sfințele Taine, ca să dobândească curățirea de Rusalii prin focul celui ce s'a coborât în formă de limbi de foc, și indulgința pleneră. A fost cu adevărat o baie salutară a sufletelor. După masă tot cu aceeași solemnitate, s'a cântat Inseratul îmbogățit cu dumnezeieștile rugăciuni ale plecării genunchilor, citite pe înțeles de Exc. Sa Episcopul, Il. Sa vicarul Dr. Gh. Miculaș și de Revsmii canonici Tămăian și Maghiaru.

Procesiunea solemnă.

La orele 8 seara, când amurgul se coborîse de abinelea, o feerică procesiune solemnă porni dela biserică noastră catedrală prin piața Unirii. Inainte mergeau școlile de fete cu steagul congregației elevelor în frunte, urmau școlile de băieți, clericii seminariști în alb, preoți în patrafir și 12 preoți îmbrăcați în splendide odăjdii aurii, fețițe în alb cari preserau petale de trandafiri pe unde trecea euhasisticul Dumne-

*) Predicile le publicăm în Nr. prezent al revistei noastre, afară de a Cl. Dr. Stan întârziată.

zeu purtat în ciboriu artistic sub baldachin de I. P. S. Sa Episcopul, doi diaconi tămăiau neconținut pe Isus ieșit pe străzile orașului și purtat în triumf însoțit de o imensă mulțime. Piața Unirii a fost o mare de capete. Tabloul feeric împodobit cu sute de lumânări scilpitoare în întunericul nopții, melodiile cântărilor *Creștin sunt, Te ador Isuse, Noi vrem pe Domnul*, însoțite de un puternic acompaniament al fanfarei școalei normale unite, cari străbăteau văzduhul, a adunat mulțime de lume, ce admira cu evlavie procesiunea care, văzută de sus, semăna a splendidă cunună vie în mișcare.

După reîntoarcerea în biserică mulțimea mare de cler și popor așteptă în genunchi intrarea triumfală a lui Isus, care după o potrivită rugăciune și cântare, a împărțășit prin mâinile arhierelui binecuvântările sale cerești peste toți cei ce le primeau cu frunți plecate și cu inimi smerite. Acordurile cântecului *Noi vrem pe Domnul* a încheiat această minunată ocazie de înălțare sufletească.

Matineul.

Ultima etapă a serbărilor noastre a fost *Matineul festiv* dat de congregațiile tineretului școlar în teatrul „Regina Maria“ Luni a doua zi de Rusalii d. m. la orele 5. Publicul a tixit sala până la ultimul loc. Punctele centrale ale programului erau: discursul Exc. Sale Episcopului Dr. V. Tr. Frențiu și cele 4 tablouri vii ce reprezentau scene culminante din viața Preacuratei Fecioare Maria: Bunavestire, Nașterea lui Isus, Răstignirea lui Isus și Adormirea Maicii Domnului. În cursul tablourilor corul mixt cu orchestră al maestrului Hubic a executat de după scenă bucăți potrivite, cari dădeau tablourilor o notă de vie realitate. Intre tablouri erau intercalate și alte puncte conform programului, dintre cari remarcăm duetul *Crucifixus* cântat cu mult simț artistic de D-na Rita Mărcuș și D-l Cornel Torsan. Programul Matineului îl reproducem aci:

Programul

Matineului festiv dat de Congregațiile tinerimii române gr. cat. din Oradea cu prilejul jubileului de 1500 ani dela sinodul ecumenic din Efes (331—1931) serbat în dieceza română unită din Oradea.

Luni 1 Iunie 1931. Teatrul „Regina Maria“ Oradea, Orele 5 d. m.

1. Hubic: Cuvine-se cu adevărat, — cor mixt, cu orchestră.

2. Discursul festiv al Excelenței Sale episcopului Dr. Valeriu Traian Frențiu.

3. a) Cherubini: Ave Maria, solo Dș. Ana Varna.

b) O sanctissima, cvartet la instrumente cu corzi, ex. de congr. elevilor liceului „Em. Gojdu“.

4. Tabloul I. Bunavestire: Maria e aleasă Mamă a lui Dumnezeu. — Corul cântă Ave Maria de Gounod, Solo Dș Ana Varna. Acomp. de orchestră.

5. a) Fecioară preaslăvită, recitează Petru Coza elev cl. VII. norm. unită.

b) Hubic: Născătoare de Dumnezeu, — corul teologilor.

6. Tabloul II. Nașterea lui Isus: Maria naște pe Fiul lui D-zeu. Corul cântă Concert de Crăciun de Muzicescu.

7. a) Doina dela Criș: Calvarul, recitează Dl Iosif Stoica, teolog an III.

b) Faure: Crucifixus, duet voce: D-na Rita Mărcuș și d-l C. Torsan, acomp. Dș. Macalik.

8. Tabloul III. Răstignirea lui Isus: Maria e lăsală mamă tuturor creștinilor. Corul cântă: Hubic, Din patimile Domnului (solo D-l prof. M. Sălăgeanu și Dș. Ana Varna).

9. a) Păr. Ion M. Gârleanu: Odă în onoarea Preacuratei, recitează Jiljer Maria, cl. V. liceu.

b) Rugăciunea florilor, de Alfred Moșoiu. Tabloul viu reprezentat de elevii și elevele școlii de aplicație gr. cat.

c) M. Haller: La înălțarea Preacuratei, cor mixt.

10. Tabloul IV. Înălțarea Maicii Domnului la cer. Corul cântă: Regina coeli de Pembauer.

11. Fanfara școlii normale rom. unite: Noi vrem pe Domnul.

Publicul a plecat deplin mulțumit pentru momentele de rară elevare și înălțare sufletească ce i le-a produs bogatul program executat cu tot sufletul de bravii noștri congreganiști și congreganiste dela Oradea.

Directoratul central al Reuniunilor de pietate, respective Comitetul aranjator, la a cărui inițiativă și subț a cărui conducere și directivare s'au desfășurat aceste frumoase serbări, crede a-și fi făcut o plăcută datorie față de Domnul Hristos, față de sfânta sa Mamă și față de sufletele bunilor creștini, când a crezut să nu lase să treacă un prilej așa de rar, cum e aniversarea de 1500 ani a celebrului sinod ecumenic dela Efes a cărui trei puncte culminante au fost întărirea credinței Bisericii răsăritene și apusene în *dumnezeirea lui Isus Hristos, în maternitatea divină a Mariei Fecioare și în primatul episcopului Roman* peste întreaga biserică a lui Hristos, ci să dea prilej ca adevărurile mărturisite de el în chip solemn să se imprimă din nou, și mai adânc, în sufletele credincioșilor cari prin aceasta biserică vreau să ajungă la mântuire.

De aceea tot ce s'a făcut închină slavei lui Dumnezeu Isus și a Mamei sale adevărate, precum și binelui sufletesc al credincioșilor.

Iar celor ce au dat binevoitorul și generosul lor concurs: Excelenței Sale Episcopului, predicatorilor, corului și maestrului Hubic, congregațiilor și tuturor colaboratorilor, le exprimă sincere și bucuroase mulțumiri. Să fie totul spre mărirea lui Dumnezeu și spre folosul real al sufletelor.

P. Dr. Tăutu,

secretarul gen. al Dir. centr. al R. P.

Discurs festiv

rostit de Exc. Sa episcopul Dr. Valeriu Traian Frențiu cu prilejul serbărilor efesine.

„Iată roaba Domnului, fie mie după cuvântul tău“, (Luca 38). Prin acest răspuns dat Ingerului Gavriil Preacurata Fecioară Marie primește să fie mama Mântuitorul nostru Isus Cristos.

Dumnezeu, după ce prin o femeie a intrat păcatul și blăstămul în lume, în nemărginita sa înțelepciune așa a voit, ca tot prin o femeie să vie și binecuvântarea și iertarea, la care mare cinste dintru început a predestinat-o pe Preacurata Vergură Maria, a căreia ființă, strălucite virtuți și mari binefaceri, au fost simbolizate dealungul întregului Testament vechiu: astfel prin corabia lui Noe, prin care a fost mântuit neamul omenesc; prin scara pe care o a văzut Iacob în somn; prin rugul care ardea cu foc și nu se mistuia; prin vasul de aur în care se păstră mana; prin toiagul lui Aron care a înflorit contra legii naturale; prin stâlpul pe care a fost ridicat șerpele de aramă; prin ușa încuiată, care nu se va deschide și nimenea nu va trece prin trânsa, și prin femeia pe care a văzut-o Sf. Ioan, despre care zice: „Și semn mare s'a văzut în ceriuri: femeia îmbrăcată cu soarele și sub picioarele ei luna și pe capul ei cunună din douăsprezece stele“.

Cultul Mariei în Biserica creștină.

Preacurata Fecioară Maria fiind predestinată să devină Născătoare de Dumnezeu, ca Maica lui Dumnezeu Cuvântul, a fost prevestită prin toate prorociile mesiane, prin cari se arată originea ei, dar și în mod special de Isaia prorocul (7, 13) care zice: „Pentru aceea însuș Domnul ne va da nouă semn: iată fecioară în pântece va lua și va naște fiu și vei chema numele lui Emanuil“. Iar în psalmul 44, 11—12 se zice: „Înainte a stătuț împărăteasa de-a dreapta Ta, în haină aurită îmbrăcată, împodobită. Ascultă fică și vezi și pleacă urechea ta, și uită poporul tău, și casa părintelui tău“.

Ca Născătoare de Dumnezeu n'a putut fi lăsată nici pentru o clipită subț stăpânirea diavolului, deaceea bunul și atotputernicul Dumnezeu, care a ales-o, a scutit-o și de păcatul strămoșesc și a împodobit-o cu toate virtuțile în măsura cea mai mare. „Cine este aceasta care se ivește ca zorile, frumoasă ca luna, aleasă ca soarele“. (c. 6. 9). Tot așa și în diferite locuri din Cântarea Cântărilor se proorocește frumseța și virtuțile cu care va fi împodobită. Deacea cu drept cuvânt a putut zice Preacurata către Sf. Elisabeta: „Iată de acuma mă vor ferici toate neamurile. Că mi-a făcut mie mărite cel puternic și sfânt e numele lui“. (Luca 13, 48, 49). Doar și Psalmistul i-o proorocește aceasta zicând: „Feței Tale se vor ruga bogații poporului“ (Ps. 44, 11). Și într'a-devăr întreaga creștinătate dela început a cinstit pe

Prea Curata Vergura Maria ca pe cea mai aleasă ființă din lume, mai presus decât cetele îngerești, ca pe Născătoarea de Dumnezeu și colaboratoarea mântuirii neamului omenesc.

Așa vedem în veacul întâiu în liturghia Sf. Iacob se zice: „Cuvine-se cu adevărat, fericită fecioară, să Te cunoaștem că Tu ești Maica lui Dumnezeu cea cu totul fără de prihană, mai cinstită decât Heruvimii și mai mărită decât Serafimii. Tu ai născut Cuvântul fără stricăciune și pentru aceea Te mărim”.

În veacul al doilea sf. Ireneu zice: „Precum Eva prin cuvântul unui inger al întinericului a fost înșelată și prin nesupunere s'a îndreptat de Dumnezeu, așa Maria prin un Inger a fost vestită că ea va purta pe Dumnezeul său, dacă-l va asculta; și precum aceea a fost sfătuită de diavolul să părăsească pe D-zeu, așa aceasta a fost înduplecată de Inger să-i urmeze Lui și așa a devenit mijlocitoare”.

În veacul al treilea sf. Grigorie Ep. din Neocesarea, numit și Taumaturgul, a avut darul să fie instruit despre credința creștină prin o arătare a Preacuratei Vergure Maria. Ca mulțumită aduce în public laude Prea Curatei Vergure Maria și între altele zice: „Care laudă ar ajunge să cinstim frumusețile neprețuite ale Prea Curatei Vergure Maria? Ea e ca un oliv pe care Spiritul Sfânt prin adumbrirea sa l-a făcut roditor și prin care ne-a chemat să fim fii și moșteni împărăției lui Isus Cristos”.

În veacul al patrulea sf. Epifanie scrie: „Preacurata Fecioara Maria întrece întru mărire celea mai alese puteri cerești. Singur numai D-zeu e mai presus ca dânsa”. El o numește biserică și tronul Dumnezirii, mărgăritarul neprețuit al raiului, mijlocitoare între cer și pământ și sfârșește zicând: „Prin tine Preacurată Vergură am cunoscut pe Fiul lui Dumnezeu, pe care Tu Fecioară sfântă l-ai născut”. Tot așa mărturisesc și ceilalți sfinți Părinți din acele veacuri și tot în veacul al patrulea s'a ținut și Sinodul ecumenic din Nicea, în care s'a hotărît și mărturisit limpede, că D-l nostru Isus Hristos este Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut iar nu făcut, cel de o ființă cu Tatăl, prin care toate s'au făcut; carele pentru noi oamenii și a noastră mântuire s'a pogorît din cer și s'a întrupat dela Spiritul Sfânt și din Maria Fecioară și s'a făcut om, — și totuși în veacul al cincilea s'au aflat chiar și între arhierii cari au negat divinitatea Mântuitorului și negau că Preacurata Fecioară Maria este Născătoare de Dumnezeu. Pentru că sunt oameni cari, asemenea copiilor, vreau să știe toate, să înțeleagă chiar și misterele. Au boală moștenită dela strămoși, cari au mâncat din pomul științei binelui și al răului, ca să știe toate ca și Dumnezeu, zicându-le diavolul: „Ori în ce zi veși mânca dintr'insul, se vor deschide ochii voștrii, și veși fi ca niște Dumnezei, cunoscând binele și răul” (Fac. 3, 4, 5). Le lipsește însă umilința copiilor, cari cred autorității.

Erezia lui Nestorie.

Între acești eretici cel mai însemnat este Nestorie, născut în Germanicia, oraș din Siria, care studiile profane l-a făcut în Antiohia, mai târziu se făcu monach și preot în Antiohia, având de învățator pe Teodor Episcopul din Mopsvestia. Avea o voce plăcută și o deprindere foarte mare în oratorie și fără a se pregăli vorbea foarte frumos, avea faima de ascet și apărător al dreptei credințe. El a fost cel dintâiu care de pe amvon a atacat învățăturile greșite ale episcopului Teodor de Mopsvestia. Pentru calitățile acestea ale lui la anul 428 a fost ales patriarh al Constantinopolului și se credea că va fi al doilea Ioan Gură de aur.

Sfințit de Episcop la 10 Aprilie 428, la prima predică se adresează către împăratul Teodosie cu cuvintele: „Dă-mi, împărate, pământul curățit de eretici și eu îți voi da raiul pentru aceasta. Ajută-mi să înving pe eretici și îți voi ajuta în lupta contra Perșilor”. A predicat foarte des, dar în toate acțiunile sale se manifestă o mare vanitate și nizuință de-a câștiga lauda mulțimii. El a început lupta contra Arianilor, apoi contra Novațianilor, Quartodecimanilor și Macedonianilor. Numai Pelagianii au aflat milă la el, pentru cari în anul 429 s'a întrepus și la împăratul și la Papa Celestin. Dar Marius Mercator prin un „Comonitoriu n” arată împăratului, că Pelagianii au fost oșândiși de sinoadele din Apus și de Papi. În baza aceasta împăratul Teodosie i-a exilat pe toți, scoțându-i din Constantinopol. În anul 429 la o sărbătoare a Preacuratei Episcopul Proclus, din încredințarea și în prezența patriarhului Nestorie, a predicat despre Născătoarea de Dumnezeu (Theotocos). Nestorie imediat s'a urcat pe amvon și a replicat lui Proclus, negând că Preacurata Fecioară ar fi Născătoare de D-zeu, fiindcă Cuvântul lui D-zeu nu s'a putut naște de două ori, odată în vecinicie dela Tatăl, și a doua oară din Maria, că cel ce zice că Dumnezeu s'a născut din Maria face înaintea păgânilor ridicolă dogma creștină, pentru că păgânii vor răspunde, că nu se pot închina unui Dumnezeu născut, apoi mori și înmormântat. În a doua vorbire contra lui Proclus declară, că espresiunea „Născătoare de Dumnezeu” (Theotocos) ar admite-o, dacă s'ar interpreta corect, dar trebuie să o combată, pentru că Arianii și Apollinariștii s'ar putea acoperi cu aceasta. Greșala lui e că sub cuvântul „Născătoare de Dumnezeu” înțelege cași când Dumnezeirea s'ar fi născut din Preacurata Fecioară și în loc să împreune Natura omenească a lui Cristos cu Persoana dumnezeiască, împreună totdeauna o persoană omenească cu Dumnezeirea.

Învățăturile acestea greșite ale lui Nestorie s'au lăfit și afară de Constantinopol și în celelalte provincii. Așa încât Patriarhul Ciril din Alexandria a aflat de lipsă ca deja în predica sa de Paști din anul 429 să arate adevărata credință a Bisericii, fără să amintească numele lui Nestorie sau să pomenească despre cele întâmplare la Constantinopol, arătând că nu Dum-

nezeirea în sine, ci Cuvântul împreună cu natura omenească s'a născut din Preacurata Fecioară.

Greșala lui Nestorie s'a lăsat foarte mult între călugării din Egipt, cărora le trimite sf. Ciril o scrisoare, prin care le explică adevărul. Scrisoarea aceasta ajunge și la Constantinopol și Nestorie se supără și se exprimă foarte aspru contra sft.-lui Ciril. Acesta îi trimite lui Nestorie o scrisoare scurtă, în care îl întreabă ce să răspundă Papei Celestin și altor episcopi cari l-au întrebat despre învățăturile lui Nestorie. El însă i-a răspuns brusc, dar totodată se adresează direct către Papa Celestin, crezând că va primi aprobarea învățăturii sale, pe care o înfrumusețea, arătând că luptă contra Arianilor.

Relațiunile între Ciril și Nestorie se înrăutățesc. Nestorie nu vrea să revoace nimic. Ciril se adresează Papei. Papa convoacă un sinod la Roma în 430 în care îl declară pe Nestorie de eretic și-l provoacă să-și retragă învățătura în timp de 10 zile, la caz contrar va fi depus și excomunicat, și-l delegă pe Ciril ca să execute această hotărîre. Papa Celestin mai scrie clerului și poporului din Constantinopol, îndemnându-i să fie statornici în credința adevărată. Apoi mai scrie și Patriarhului Ioan din Antiochia și la alții. Patriarhul Ioan din Antiochia, ca prieten din tinerețe al lui Nestorie, îi scrie acestuia, îndemnându-l să revină. Nestorie nu voiește, răspunde ce e drept cu curtoasie, își exprimă speranța că cearta se va termina, și pune multă încredere în Sinodul Ecumenic care era deja convocat. Scrisoarea dela Roma însă n'a primit-o încă, pentru că Ciril a convocat un sinod la Alexandria spre a compune o formulă de credință, pe care dacă n'ar primi-o Nestorie, să i-se publice sentința de excomunicare primită dela Roma.

Scrisoarea sinodului către Nestorie începe cu reproșuri și enunță că, dacă în termenul fixat de Papă nu-și revoacă erezia, va fi excomunicat. Apoi i-se cere să declare în scris, condamnarea ererezurilor și mărturisirea, că crede tot ce cred episcopii din răsărit și apus. Această credință ortodoxă Ciril o cuprinde în 12 afurisenii. Tot din acel Sinod se adresează către clerul și poporul din Constantinopol și în alta către călugării din Constantinopol. Cu aceste scrisori trimite 2 episcopi din Egipt și 2 clerici din Alexandria cu porunca ca într-o Duminecă să prezinte în Catedrală lui Nestorie scrisoarea sinodului și sentința Papei. Nestorie, primind scrisorile, le-a zis să se prezinte ca mâine zi pentru răspuns. Dar când s'au prezentat nici nu i-a primit. Nestorie afăță pe împăratul Teodosie contra lui Ciril și compune 12 contraafurisenii.

Istoricul Sinodului Ecumenic.

Cu câteva zile înainte de a sosi delegații la Constantinopol, la 19 Noemvrie 430, împăratul Teodosie împreună cu împăratul Valentinian III a conchemat în cauza aceasta un Sinod Ecumenic la Efes pe Rusalielele anului 431. Așa sentința nu s'a executat așteptându-se hotărîrile Sinodului Ecumenic. Ciril în-

treabă pe Papa Celestin dacă e permis să-l admită pe Nestorie la Sinodul Ecumenic. Papa îi răspunde, că nu vrea moartea păcătosului și-l îndeamnă să facă totul pentru a se restabili pacea în Biserică. Dar dacă Nestorie nu va vrea, va avea să secere ce a sămănat cu ajutorul diavolului. Papa Celestin scrie împăratului, că personal nu va putea lua parte la Sinodul Ecumenic, dar va trimite delegați. Nici împărații n'au putut lua parte personal și așa au trimis ca protector al sinodului pe contele Candidian un prieten al lui Nestorie. Sinodul trebuia să se deschidă la Rusalii în 7 Junie 431. Nestorie cu 16 Episcopi ai săi au fost cei dinlăi cari au sosit. Cu 4-5 zile înainte de Rusale a sosit și Ciril cu 50 episcopi. Îndată după sosirea lor, înainte de a se deschide Sinodul, au început disputele între ei. Nestorie fiind desavuat, s'a mâniat și a declarat: „Nici când nu voiu numi Dumnezeu pe un prunc de 2—3 luni și nici cu voi nu voiu mai sta de vorbă.”

Patriarhul Ioan din Antiochia tot întârzie. Apropiindu-se de Efes a trimis vorbă ca să nu-l aștepte, ci să înceapă Sinodul. Crezând că nu voiește să fie de față când va fi osândit prietenul său Nestorie, la 22 Junie 431 se adună Sinodul în prima ședință în Catedrala din Efes, a cărei hram era Maica lui Dumnezeu. În numele Papei Celestin prezidează sf. Ciril. La deschidere sunt de față 160 Episcopi în decursul zilei numărul lor crește la 198. Nestorie a fost invitat de trei ori, dar nu s'a prezentat. Ședința a ținut de dimineața până târziu seara. Mulțime de popor aștepta întreaga zi înaintea bisericii rezultatul. Terminându-se târziu seara ședința s'au deschis porțile bisericii și s'au publicat hotărîrile. Auzind poporul că sinodul a declarat ca dogmă că Preacurata Fecioară Maria este *Născătoare de Dumnezeu* (Theotocos) și că Nestorie a fost declarat eretic și depus, a izbucnit în strigăte de bucurie și pe Ciril și pe episcopii Sinodali i-au petrecut acasă cu făclii și urale cântând cântări în cinstea Preacuratei. Mâine zi o deputație a Sinodului s'a dus la Nestorie să-i înmaneze hotărîrile. Nestorie nu i-a primit, nici hotărîrile n'a voit să le preia, ci îndată a scris împăratului rugându-l să dissolve Sinodul Ecumenic, sau să convoace altul, la care să nu ia parte decât metropoliții și cel mult câte doi episcopi din o provincie. Contele Candidian a lăsat să rupă de pe pereți placatele, prin care se anunțau hotărîrile Sinodului.

La 4—5 zile după deschiderea Sinodului Ecumenic a sosit la Efes și patriarhul Ioan din Antiochia. O delegație a Sinodului a mers înaintea lui, dar nu s'au putut apropia. Delegații au mers apoi la casa unde locuia, aci au trebuit să aștepte mult dar, în loc să fie primiți, au fost bătuți. Ei sau reîntors și au raportat membrilor sinodali despre cele ce au pățit. La casa unde avea să locuiască patriarhul Ioan s'au adunat 43 episcopi aderenți ai lui Nestorie, aci îndată au ținut o ședință în care depun pe Ciril al

Alexandriei și pe Memnon al Efesului, iar pe cei 200 episcopi, cari s'au alăturat acestora, îi excomunică. Împăratul Theodosie cu data de 29 Iulie trimite o scrisoare prin care oprește pe episcopi să se depărteze din Efes. Sinodul cu data de 1 Iulie trimite o scrisoare Împăratului Theodosie prin Palladie în care arată starea adevărată și se plânge contra contelui Candidian și cere ca acesta cu cinci membri ai Sinodului să fie chemați înaintea împăratului ca să se dovedească adevărul. Și arată că pe partea Sinodului stă și Papa Celestin.

La 10 Iulie se ține ședința a doua prezidată de Ciril ca reprezentant al Papei, la care au luat parte și delegații Papei: episcopii Arcadie și Proiect și preotul Filip, cari au prezentat scrisoarea Papei. Legatul Papei, episcopul Proiect, arată conținutul scrisorii și spune că după datina și regulile credinței pentru binele bisericii, toți episcopii adunați să subscrie sentința adusă de Papa, ca să aibă valoarea unei sentințe unanime a bisericii.

Metropolitul Firm die Cesarea Capadociei declară că scrisoarea de mai înainte adresată de Scaunul Apostolic către Ciril a conținut deja sentința și tipul în cauza lui Nestorie și episcopii adunați orientându-se după acest tip l-au executat și au anunțat osândirea canonică și apostolică contra lui Nestorie. Legatul Papal Filip mulțumește Sinodului Ecumenic că „membrele sfinte s'au alăturat Capului sfânt, bineștiind că Petru este capul întregii credințe și a tuturor Apostolilor”. Și apoi cere toate actele sinodale spre a le putea studia și aprobă în numele Papei. Ceace făcându-se s'a terminat ședința.

La 11 Iulie s'a ținut a treia ședință în care legații papali aflând toate actele sinodale în consonanță cu ss. canoane și cu disciplina bisericile au scris. Apoi au făcut o scrisoare adresată Împăratului prin care arată că legații Papei au aprobat toate actele sinodului și că Papa Celestin deja mai înainte a osândit pe Nestorie, drept ceea ce în locul lui să fie ales alt Patriarh și să le permită episcopilor de a se reîntoarce acasă.

La 16 Iulie s'a ținut ședința a 4-a la care a fost chemat și Patriarhul Ioan, dar nu a primit pe delegați. Sinodul trimite din nou delegați și îl cheamă a doua oră, acum le-a răspuns că nu stă de vorbă cu episcopi depuși și excomunicați. La aceasta Sinodul declară de nulă depunerea și excomunicarea făcând de Ioan și îl citează a treia oră.

A 5-a ședință s'a ținut în 17 Iulie. Ciril și Memnon fac mărturisirea credinței și afurisesc Apolarismul, Arianismul, Eunomismul cu cari ereze au fost acuzați de Ioan din Antiochia și soții lui. În baza aceasta Sinodul anulează din nou sentința lui Ioan și declară că Ciril și Memnon nu s'au abătut dela credința adevărată. Și după ce Ioan al Antiochiei nu s'a prezentat nici după a treia citație, pe el și pe soții lui cu

totul 35 episcopi, îi excomunică, până ce nu se vor reîntoarce în sânul Bisericii adevărate și despre aceasta au făcut raport împăratului și Papei. În ședința a 6-a, din 22 Iulie, s'a cetit Simbolul de credință dela Nicea și s'a arătat că Nestorie și ai săi îl interpretează greșit. Și la plângerea lui Carisie, economul bisericii din Filadelfia, se poruncește întregii Biserici creștine, ca Simbolul de credință dela Nicea să se folosească neschimbat și fără nici o adaugere. În ședința a 7-a și ultima din 31 Iulie s'au formulat 6 canoane.

Cu aceasta Sinodul Ecumenic din Efes s'a terminat, dar pacea n'a fost încă restabilită. Împăratul, asediat de ambele părți, ca să facă pace, lasă să fie închis de o parte Nestorie de altă parte Ciril și Memnon și trimite un delegat ca pe ceilalți să-i împace. Dar fără rezultat. Atunci Împăratul chiamă la sine să vină din ambele părți câte 8 episcopi. Din partea Sinodului merg 8 episcopi în frunte cu delegații papali Filip și Arcadie și patriarhul Juvenal din Ierusalim, iar din partea contrară merg 8 în frunte cu Patriarhul Ioan al Antiochiei. Totodată împăratul declară pe Nestorie de depus și-l trimite la mănăstire. Cei 16 delegați au fost opriți la Calcedon, unde s'a dus și împăratul. Dar văzând că nu-i poate împacă s'a reîntors la Constantinopol, unde a chemat să-i urmeze și cei 8 delegați ai Sinodului adevărat. Apoi dă ordin ca toți episcopii, afară de Ciril și Memnon, să se reîntoarcă acasă și să se aleagă un nou patriarh în locul lui Nestorie. După ce a fost ales Maximilian patriarh al Constantinopolului, împăratul a dat un ordin ca și Ciril și Memnon să fie eliberați. Ciril ajunge la 30 Octomvrie 431 la Alexandria, unde a fost primit cu multă însufleșire.

La 26 Iulie 432, moare Papa Celestin. În locul lui a fost ales Sixt III. Acesta aprobă din nou hotărârile Conciliului Efesin și își exprimă dorința ca toți antiochienii să fie reprimiți, dacă condamnă tot ce a condamnat Sinodul din Efes. Sosind scrisoarea aceasta a Papei, îndată se începe corespondența cu explicări și discuții între patriarhul Alexandriei Ciril și între patriarhul Antiochiei Ioan, precum și între ceilalți metropoliți și episcopi din Asia și Egipt, care se termină cu bine, restabilindu-se pacea în Biserică.

Patriarhul Ioan din Antiochia și metropoliții și episcopii din Asia primesc hotărârile Sinodului Ecumenic din Efes și subscriu afurisenia contra lui Nestorie și a învățăturilor lui și reintră în legăturile Bisericii. Numai 15 Episcopi din Asia nu voiesc să se lapede de nestorianism; aceștia au fost depuși și exilați din imperiul Roman.

Despre împăcarea aceasta Ciril, Patriarhul Alexandriei, îndată înștiințează pe Papa Sixt, pe Maximilian patriarhul Constantinopolului și pe Donațiu din Nicopol. Iar Ioan patriarhul din Antiochia pe împărații Theodosie II și Valentinian III.

Pușinii nestoriani cari au mai rămas fiind exilați din imperiul Roman s'au retras în India, Arabia, China și între Tartari. Mai târziu centrul nestorianismului a fost la Bagdad. La 1830 numărul sectarilor nestoriani a fost de 150.000, care treptat tot scade dar și azi mai sunt pușini restrânși într'o vale strâmlă, greu accesibilă, la hotarul Turciei și Persiei.

Reflexii.

Secta aceasta a făcut multă amărăciune, neliniște și pagubă în Biserica lui Cristos. Dar Sinodul Ecumenic din Efes, provocat de această, sectă al cărui al 15-lea centenar îl serbăm acuma, a făcut cu atât mai mult bine. În acest Sinod s'a declarat ca dogmă:

1. Uniunea ipostatică a lui Isus Cristos.

2. Că Preacurata Fecioară Maria e într'adevăr Născătoare de Dumnezeu. Despre aceasta vi s'a vorbit mai pe larg în zilele trecute cu ocaziunea Tridului ținut la finea săptămânii trecute.

Sinodul Ecumenic din Efes a mai arătat lămurit, că în veacul al 5-lea Roma era recunoscută ca centrul Creștinismului și că toți patriarhii, metropolii și Episcopii din răsărit și apus aveau legătură canonică și dogmatică cu sf. Scaun Apostolic din Roma, precum o declară foarte limpede metropolitul Firm din Cesaria Capadociei și Legatul Papal Filip cu aprobarea tuturor ss. Părinți cari au luat parte la acel Sinod ecumenic în ședința din 10 Iulie 431. Astăzi sunt mulți cari contestă dreptul Romei de a fi centrul creștinătății. Omeneste gândind s'ar părea că Ierusalimul ar trebui să fie centrul, fiindcă aci și-a vărsat Mântuitorul nostru Isus Cristos prețiosul Său Sânge pentru mântuirea noastră. Dar Isus „întru ale sale a venit și ai săi pe Dânsul nu l'au primit”. (Ioan 1, 11). Și deoarece nici învățăturile sale nu le-au primit, nici în minunile sale nu au crezut, a prorocit că din cetatea Ierusalimului nu va rămânea nici piatră pe piatră. Iar la sfatul ce l'au ținut arhieriei și farizeii, arhierul Caiafa a prorocit că Isus va muri ca să mântuiască neamul omenesc zicând; „Nici nu gândiți că mai bine este nouă ca să moară un om pentru popor, iar să nu piară tot neamul”. Tot atunci s'a zis: „De-l vom lăsa așa, toți vor crede întru el și vor veni Romanii și vor lua locul și neamul nostru”. Prin aceasta s'a făcut a doua prorocie, că locul de popor ales al lui Dumnezeu pe care-l aveau Iidovii în Testamentul Vechiu, în Testamentul-Nou îl vor ocupa Romanii. Deaceea adaugă Sf. Ioan Evanghelistul: „Și aceasta nu o a zis dela sine, ci fiind arhierul anului acela a prorocit, că era să moară Isus pentru popor și încă nu numai pentru popor, ci și ca pe fiii risipiți ai lui Dumnezeu să-i adune într'una”. (Ioan 11, 47, 52).

Deaceea a primit sf. Petru poruncă dela Isus să se așeze la Roma și acolo să întemeieze centrul creștinătății. Și într'adevăr vedem, că toate Statele latine de origine Romană au fost și sunt catolice.

Din răsărit vine lumina. În răsărit s'a născut și

a pălinit Isus. La răsărit s'a arătat steaua celor 3 crai. De acea la răsărit se așează altarul în bisericii, dar ușa de intrare e spre apus, și cel ce vrea să intre în biserică trebuie să se orienteze din spre apus, cum au făcut-o și ss. Părinți și Sinodul Ecumenic din Efes.

Neamul românesc n'a căzut niciodată în greșelile lui Nestorie. Din moși strămoși am crezut cu credință tare în Dumnezeu și în Uniunea Ipостatică a lui Isus și în totdeauna am cinstit pe Preacurșta Fecioara Maria ca pe adevărata Născătoare de Dumnezeu. Nici când s'a introdus limba română în biserică prin tipărirea cărților bisericești în limba română cu scopul de a se lăși învățăturile protestante între Români, din partea Sașilor luterani la anul 1544, apoi a Ungurilor calvini la 1582, aceste adevăruri cardinale ale credinței noastre n'au putut fi eliminate.

Și pe mai departe vom rămânea fii credincioși ai Preacuratei Fecioare, păstrându-ne sufletul curat de ori ce păcat, și ascultând și urmând cu supunere și smerenie toate învățăturile pe cari ni-le propune Una, Sfânta, Catolica și Apostolica Biserică, în limba noastră românească, care prin Sf. Scaun al Romei a fost recunoscută oficial și canonic de limbă liturgică, vom cânta în totdeauna cu însuflețire: *Cuvine-se cu adevărat, să te fericim Născătoare de Dumnezeu, pe cea pururea fericită și prea nevinovată și Maica Dumnezeului nostru. Pe cea mai cinstită de cât Heruvimii, și mai mărită fără de asemănare decât Serafimii, carea fără stricăciune pe Dumnezeu Cuvântul L-ai născut: pe tine, cea întru adevăr Născătoare de Dumnezeu, te mărim.*

Istoricul Sinodului ecumenic din Efes și primatul Pontificalului roman

de Dr. Gheorghe Miculaș.

„Unde sunt doi sau trei adunați în numele meu, acolo sunt și eu în mijlocul lor.” Mat, 18, 20.

I.

I. A.1 Un lucru de o importanță extraordinară a trebuit să se petreacă în sinul Bisericii lui Christos înainte ca 1500 de ani, de a fost necesar, ca la dorința și cu învoirea Pontificalului roman Celestin I împăratul Teodosiu II să-i cheme pe toți episcopii din Orient și din Apus, să se adune într'un Sinod ecumenic în Efes, metropola Asiei mici, oraș celebru, în care a petrecut timp mai îndelungat Preacurata Fecioara Maria, maica lui Christos Dumnezeu. Și de o importanță atât de covârșitoare sunt Decretele acelui Sinod, încât Preafericitul Părinte al nostru Papa Piu XI a dispus, ca comemorarea Sinodului ecumenic din Efes să se prăznuiască cu fastul convenit în Biserica întregă, pentru că — spune sf. Părinte — lumea întreagă știe, că după Sinodul ecumenic din Nicea, cel din Efes a fost cel mai celebru dintre toate Sinoadele ecumenice, câte s'au ținut dela început până în ziua de azi. În urmare I., când ascultând glasul Preafericitului nostru Părinte, și noi românii uniți cu Roma sâr-

bătorim sula a 15-a dela celebrarea acelu strălucit Sinod ecumenic, socotese că va fi întru folosul sufletelor noastre, dacă reimprospetând cunoștințele noastre istorice, vom încerca să vedem, care a fost motivul acela extraordinar, pentru care a trebuit să se convoace Sinodul din Efes, căci Sinoade ecumenice nu se convoacă, decât numai în cazuri extraordinare și foarte rar. Așa d. e. cel dintâiu Sinod ecumenic s'a ținut numai aproape la 300 de ani după înființarea Bisericii de către Domnul nostru Isus Christos, iar între Sinodul ecumenic al VIII-lea și cel al XXI-lea au trecut 254 de ani și între cel al XIX-lea și al XX-lea mai bine de 300 de ani. Apoi vom atinge momentele principale ale Sinodului din Efes și în sfârșit câteva cuvinte despre declararea Sinodului privitor la primalul Pontificelui roman asupra Bisericii întregi.

II.

1. Predica lui Anastaziu și nestorianismul.

I. A! Istoria bisericească ne spune, că cauza convocării Sinodului din Efes a fost o primejdie foarte mare, carea amenința cu ruptură Biserica din Orient, primejdie, carea s'a născut dintr'o predică a unui preot dela patriarhia din Constantinopol cu numele Anastaziu. Acest preot anume într'o predică ținută în catedrala patriarhiei, vorbind despre întruparea Fiului lui Dumnezeu, a negat maternitatea dumnezeiască a Preacuratei Fecioara Maria, oprindu-i pe credincioși, ca pe P. F. Maria să o numească „născătoare de Dumnezeu” spunându-le: „vă opresc, că pe Maria să o numiți născătoarea și maica lui Dumnezeu, pentrucă Maria n'a fost decât o ființă omenească, iar dela ființa omenească nu se poate naște Dumnezeu, ci numai om”. La aceasta insultă a venerațiunii P. F. Maria s'au cutremurat sufletele credincioșilor de indignare și se întrebau uimiți: cum cutează un preot să ne oprească ca să o venerăm de maica lui Dumnezeu pe aceia ființă sfântă, carea l'a născut pe Mântuitorul sufletelor noastre? Și îndată după predică, revoltați până în adâncul sufletului, au mers la acela, care ținea scaunul patriarhal în Constantinopol, la Nestoriu, cerând cu energie, că să l'oprească pe Anastaziu să o hulească pe maica lui Christos Dumnezeu și să jighească venerațiunea ce i-se cuvine ei din momentul ce l'a născut pe Mântuitorul lumii.

Dar și mai mare le a fost uimirea și indignarea, când Nestoriu în răspunsul său nu numai că l'a luat în apărarea sa pe preotul său favorit, ci în trei cuvântări publice, ținute una după alta, a susținut și el, patriarhul, că Maria nu este a se numi „născătoarea de Dumnezeu”, spunând îndată în cuvântarea cea dintâie: „Voi întrebați, că poate-se oare numi Maria „născătoare de Dumnezeu”? Vă răspund, că nu se poate, căci mintea omenească nu poate să înțeleagă, cum să fie cu puțință, ca creatura să-l nască pe creatorul său și că Dumnezeu cel nemărginit, pe care nu-l pot cuprinde cerurile, să aibă de maică o ființă mărginită și trecătoare. Nu, Maria nu l'a născut pe Cristos Dumnezeu, ci numai pe Cristos omul”.

Teribilă rătăcire, I., rătăcire provenită din nepriceperea adevărului de credință despre întruparea Fiului lui Dumnezeu. Nestoriu a interpretat greșit taina întrupării Cuvântului celui vecinic. Nestoriu nu s'a conformat învățăturii clare a Bisericii, învățăturii carea spune, că întruparea n'a fost aliceva, decât o uniune dintre natura dumnezeiască și natura omenească, în persoana Cuvântului, așa, că ambele naturi au ramas întregi, distincte

și neameslecale, iar ființa, carea s'a format din aceasta uniune, având și natură dumnezeiască și natură omenească, deodată a fost și Dumnezeu și om și numele lui a fost Isus Christos.

Contrar acestui adevăr propovăduit totdeauna de Biserică, Nestoriu a susținut foarte greșit, că în întruparea Fiului au fost nu numai două naturi distincte, una dumnezeiască și alta omenească, ci au fost și două persoane deosebite, una dumnezeiască și alta omenească, așa, că aceasta uniune n'a fost decât o uniune morală, cum se unesc doi prieteni întru ajungerea unui scop comun, așa, că persoana, carea s'a născut dela P. F. Maria a fost cea omenească și nu cea dumnezeiască, de aceea — a zis Nestoriu — Maria nu se poate numi născătoarea de Dumnezeu, ci numai născătoarea de om.

Fiindcă întruparea Fiului lui Dumnezeu este o taină a credinței creștinești, în înțelegerea ei poate să greșească fiecare om, cine n'ascultă de Biserică, căci numai Biserica în frunte cu capul ei, Pontificele roman, nu poate să greșească în ale credinței și moralei, a putut să greșească și Nestoriu, și chiar de aceea păcătoșenia lui Nestoriu a fost aceea, că abătându-se dela învățătura Bisericii a persistat cu îndârjire în rătăcirea sa și stăpânit de îngâmfare și trufie a nesocotit Evangelia, a nesocotit s. Tradițiune, a nesocotit autoritatea supremă bisericească. În zădar l'a rugat patriarhul din Alexandria s. Ciril, acest om sfânt și înțelept, ca să-și retracteze greșeala și să se conformeze învățăturilor evangelice, Nestoriu a ramas neînduplecat. Ba mai mult, trimițând preoți și călugări în toate părțile, s'a folosit de toate mijloacele iertate și neiertate, pentruca să-și propage greșeala, așa, că în timp scurt i-a succes să facă părtașe rătăcirii sale o mare parte dintre preoți și o și mai mare parte dintre călugări, ba chiar o parte însămnată dintre episcopi și pe însuș patriarhul din Antiochia. Astfel îngâmfarea și încăpăținarea lui Nestoriu a resturnat pacea Bisericii din Orient a învrăjbit sufletele credincioșilor în așa măsură, încât desbinarea Orientului de către Biserica lui Christos a devenit din ce în ce mai amenințătoare.

În astfel de împrejurări patriarhul Ciril s-a văzut necesitat, că într'o scrisoare documentată să informeze despre primejdia cea mare, care creștea din zi în zi, să-l informeze pe însuș capul Bisericii, pe Pontificele roman Celestin I. și să-i ceară intervenirea grabnică și prin autoritatea sa supremă dată lui de însuș Christos Dumnezeu, să de lăture primejdia rupturii Orientului de către Biserica lui Christos. În temeiul acestei informațiuni Pontificele Celestin I. în Sinodul ținut în Roma în a. 430, pe Nestoriu l'a declarat de eretic, cu aceea, că dacă în restimp de 10 zile dela primirea sentinței pontificale nu-și va retracta erezia, va ordona depunerea lui din scaunul patriarhal. Însă Nestoriu nu s'a supus nici chiar Pontificelui roman, și prin aceasta desbinarea a unei mare părți din Orient de către Biserică a ajuns în fază decisivă. Pentru a salva pacea Bisericii și pentru a împedeca desbinarea, Pontificele Celestin I. a judecat, că a sosit momentul suprem, de a convoaca un Sinod ecumenic în Efes.

Iată, I., acesta a fost acel motiv extraordinar, care a necesitat ținerea Sinodului ecumenic din Efes. A fost primejdia de a se rupe dela sinul Bisericii chiar cea parte a Bisericii, de unde ne-a răsărit nouă soarele dreptății, Christos D-zeu, unde Mântuitorul lumii și-a adevărit d-zeirea sa prin viața sa,

prin învățăturile sale, prin minunile sale, prin învierea sa, unde Spiritul sfânt s'a coborât asupra Apostolilor, unde a adormit P. F. M., maica lui Christos, unde fiecare părticică de pământ e loc sfânt în ochii lumii întregi și până în ziua de astăzi. Nu se punea să se permită, ca acel loc sfânt să se rupă dela sânul Bisericii pentru rătăcirea și îngâmfarea unui om încăpățanat. În acest scop a trebuit să se țină Sinodul ecumenic din Efes.

2. Momentele principale ale Sinodului.

Urmează acum să vedem, I., momentele principale ale Sinodului. Cum anume s'a restabilit pacea Bisericii prin Sinodul ecumenic din Efes și ce a fost sfârșitul lui Nestoriu?

Sinodul deși convocat pe ziua de 7 Iunie, sărbătoarea ss. Rusalii, nu s'a putut deschide în această zi, pentru că patriarhul din Antiochia era încă în drum și prin curier anunțase, că va sosi peste câteva zile. Ciril, patriarhul din Alexandria, încredințat din partea Pontificelui să prezideze Sinodul și până la sosirea delegațiilor săi, a încercat în mai multe rânduri dimpreună cu episcopii ortodoxi, adică cu cei ce numai erau pe partea lui Nestoriu, ca să-l înduplece pe Nestoriu de a-și retracta erezia. Dar toate încercările lor au fost zadarnice, căci Nestoriu a persistat în rătăcirea sa cu dârzenie și în sfârșit s'a depărtat prin cuvintele: „nici când nu voiu profesa despre un prunc de 2—3 luni că a fost D-zeu și că Maria a fost născătoare de Dumnezeu și să știți că din acest moment întrerup cu voi orice comunicare bisericească“. — Ciril și episcopii au rămas consternați de atâta încăpățănare, dar totuși au nădăjduit, că Nestoriu se va pleca înaintea judecării Sinodului. Și în aceasta nădejde a deschis Ciril Sinodul în biserica Sfânta Maria în ziua de 22 Iunie. Dar s'au înșelat în nădejdea lor, căci Nestoriu n'a ținut de cuviință să se prezinte la Sinod nici după trei invitații și nici episcopii cei ce erau pe partea lui. Urmarea a fost, că Sinodul cu unanimitate de voturi a celor 198 de episcopi, cari au fost de față, pe Nestoriu l-a excomunicat prin cuvintele: „*D-l nostru Isus Christos cel batjocorit de Nestoriu orânduiește prin acest sfânt Sinod excomunicarea lui Nestoriu, și excluderea lui din orice comuniune preoțească*“. — Sesiunea aceasta, cea mai memorabilă dintre cele 7 câte s'au ținut, a durat de dimineața până seara târziu, iar afară în jurul bisericii o mulțime imensă de popor aștepta cu nerăbdare publicarea rezultatului și când s'au deschis ușile bisericii și s'a publicat Decretul Sinodului, poporul a erupt într-o exclamare de bucurie, de s'au cutremurat văzduhurile, iar pe părinții Sinodului între aclamări nesfârșite i-au petrecut la locuințele lor cu făclii aprinse, ca simbol al credinței lor vie și neclătinată în d-zeirea lui Christos și în maternitatea d-zeiască a P. F. Maria. Acesta a fost momentul cel mai înălțător din câte s'au petrecut în Sinodul din Efes.

La câteva zile după acest strălucit triumf al credinței creștinești, a sosit și patriarhul din Antiochia. Întru întâmpinarea lui Sinodul a trimis o delegație aleasă și numeroasă, dar patriarhul nu o a învrednicit nici să stea de vorbă cu ea, și îndată după sosire a ținut o ședință cu episcopii Nestoriani, vre-o 42 la număr, în care au aprobat rătăcirea lui Nestoriu, iar pe Ciril, columna credinței catolice în Orient și pe metropolitul din Efes Memnon, i-au declarat de excomunicați.

Sosind apoi și delegații Pontificelui roman, a-

ceștia în sesiunile ce au urmat, în numele Pontificelui au confirmat excomunicarea lui Nestoriu, iară patriarhul din Antiochia, care a refuzat să se prezinte la Sinod și nici după trei invitații, a fost și el excomunicat, ca și Nestoriu. Și pentru că să se dovedească, că doctrina nestoriană e fățiș opusă doctrinei adevărate a Bisericii, s'a celit în mod solemn simbolul credinței formulat și publicat în Sinodul ecumenic din Nicea și s'au mai citit din scrierile ss. Părinți acele părți în cari se dovedește d-zeirea lui Christos și maternitatea dumnezeiască a P. F. Maria. Cu sesiunea a VII Sinodul s'a terminat, și cu aceasta a luat sfârșit un sinod, care a avut o covârșitoare importanță pentru Biserica întreagă, pentru că la lumina Spiritului Sfânt, pe care Mântuitorul l-a promis că va veni dela D-zeu Tatăl. „*Eu voi ruga pe Tatăl și alt mângâitor va da vouă ca să rămână cu voi înveci... Iară Spiritul cel Sfânt pe care-l va trimite Tatăl întru numele meu, acela vă va învăța pe voi toate și vă va aduce aminte toate cari le-am zis vouă*“ (To. 14, 16, 20), la lumina acestui Spirit Sfânt s'au luminat mințile Părinților din Sinod, și înflăcărați de dragostea lui D-zeu, au definit în mod infalibil și pentru toate veacurile ceace noi trebuie să credem și să fim despre d-zeirea lui Christos și despre maică sa cea sfântă. Părinții au părăsit Efesul cu satisfacția și mângâierea sufletească, că au restabilit pacea în sinul Bisericii și au liniștit sufletele învrăjbite de îngâmfarea omenească, căci în sfârșit și patriarhul din Antiochia recunoscându-și rătăcirea, s'a rugat de iertare și a subscris și el excomunicarea lui Nestoriu. Iar pe Nestoriu „*cel de afurisita pomenire*“ l-a ajuns pedeapsa lui D-zeu încă aici pe pământ, căci fiind încă în viață, vermi i-au mâncat limba, cu carea deatâteaori a hulit pe Maica lui Dumnezeu și astfel și-a dat sfârșitul în a. 440.

3. Sinodul ecumenic din Efes și primatul Pontificelui roman.

Iată, I., acesta-i în rezumat istoricul Sinodului ecumenic din Efes. Dau cu socoteala, că în cursul acestei istorisiri s'a născut o nedumerire în suflete: cum se poate, că primejdia cea mare, care amenința Biserica cu desbinare, să provină din rătăcirea unui episcop-patriarh? Nu din rătăcirea unui filozof necredincios, ori a unui laic credincios, ci chiar a unui episcop-patriarh! Se poate, ca să rățească în ale credinței un episcop-patriarh? Da, se poate I, se poate, pentru că marele dar de a nu greși în ale credinței și moralei, marele dar al infalibilității nu s'a dat singuraticilor episcopi, ci s'a dat tuturor episcopilor coadunați laolaltă, întrucât formează un colegiu episcopal, un episcopat, dar numai sub condiția *sine qua non*, dacă acest colegiu stă într-o unire strânsă și nedespărțită cu capul văzut al Bisericii, cu Pontificele roman. Cuvintele Mântuitorului anume: „*mergând învățați toate neamurile... învățându-i să păzească toate câte am poruncit vouă; și iată eu cu voi sunt în toate zilele până la sfârșitul veacului*“ (Mat. 28—19, 20) n'au fost îndreptate Apostolilor singuratici, ci au fost îndreptate colegiului Apostolilor, întrucât ei erau constituiți în colegiu în unire cu sf. Ap. Petru, corifeul lor. Și singuraticii Apostoli nu în temeiul acestor cuvinte au fost infalibili, ci au fost infalibili, pentru că coborându-se peste ei Spiritul Sfânt în ziua Rusaliiilor au fost plini de Spirit sfânt. Infalibil este numai colegiul episcopilor, episcopatul, dar numai așa dacă stă în unire cu urmașul sf-lui Petru, cu capul văzut al Bisericii, carele este Pontificele roman. Fără de acea-

sta unire nici episcopatul nu este infalibil. În urmare nu este infalibil nici episcopatul anglican, nici cel protestant, și nici episcopatul bisericii orientale schismatice, pentru că nu stă în unire cu capul văzut al Bisericii, cu Pontificele roman.

Acel episcopat, care refuză această unire, se împotrivesc cuvintelor evanghelice: „*Tu ești Petru și pe această piatră voi zidi Biserica mea și nici porțile iadului nu o vor birui pe ea*”. (Mat. 16—18). Adică: precum temelia dă putere de unitate, de rezistență, de stabilitate unei case, așa vreau eu, ca tu apostole Petre să fii temelie neclătinată casei mele, Bisericii, temelie pe care nici chiar puterea iadului să nu o poată zdruncina în veci. Și deoarece temelia a ceasta din promisiunea lui Chr. D-zeu trebuie să rămână până în veci. urmează, că de temelie l-a pus Chr. nu numai pe Petru, ci și pe urmașii lui.

Acel episcopat, care refuză unirea cu capul văzut al Bisericii, pe lângă că se împotrivesc deodată și Tradițiunii sfinte, se împotrivesc învățăturilor sf. Părinți ai Bisericii, se împotrivesc și minții sănătoase. Chr. D-zeu anume și-a înființat Biserica sa, ca pe lângă îndrumarea ei fiecine să-și poată mântui sufletul cu toată siguranța și fără frica de a fi sedus. „*Cel ce va crede, mântui-se-va. Cel ce nu va crede osândi-se-va*”. Aceste cuvinte ale Mântuitorului, sunt atât de categorice, încât nu permit nici o îndoială. Dar dreptatea vecinică nu poate permite să mă osândesc, pentru că nu cred un adevăr de credință d. e. d-zeirea lui Christos, nu din vina mea, ci pentru că am fost sedus în răăcire. În urmare, ca sancțiunea teribilă: celce nu va crede, osândi-se-va, să fie în conformitate cu dreptatea d-zeiască, Ch. D-zeu a trebuit să se îngrijească, ca în Biserica sa să fie o autoritate supremă, un centru, un cap permanent, care să ne călăuzească pe calea noastră ce duce la fericirea vecinică cu toată siguranța, fără posibilitatea de a fi induși în răăcire. Nu este în lume o instituție bine organizată care să nu aibă capul ei, șeful ei, și chiar Biserica, aceasta instituție d-zeiască să nu-și aibă capul ei? Chiar Chr. D-zeu să fie dat Bisericii sale o organizație atât de șubredă, atât de imperfectă! Ar fi o blasfemie a afirma aceasta despre Christos.

De aceea sinodul ecumenic din Efes, bazat pe cuvintele Mântuitorului, pe Tradițiunea apostolică și pe mintea sănătoasă, a trebuit în mod solemn să declare învățătura cu privire la capul văzut al Bisericii astfel: „*nimeni nu poate să tragă la îndoială, că sfântul și preafericitul Petru, principele și capul Apostolilor, columna credinței și fundamentul Bisericii și până în ziua de azi și până în veci trăiește în succesorii săi*”. Și chiar declararea solemnă a acestui adevăr i-a împrumutat în rândul al doilea importanță deosebită, pentru că majoritatea covârșitoare a părinților sinodali au fost episcopii Bisericii orientale și conciliul Vatican n'a făcut altceva, decât a consfințit această declarație, afurisind pe toți aceia cari resping primatul Pontificelui roman, „*cine va zice, că nu i din insti. ușiunea D-lui Christos. sau din drept divin, ca fericitul Petru în primatul peste Biserica întregă să aibă succesori în perpetuitate, sau că Pontificele roman nu este succesori al fericitulul Petru în acelaș primat: ajurisit să fie*”.

III.

În sfârșit să tragem concluzia, I. — Deoarece colegiul episcopilor adunat din toată lumea în Sinodul ecumenic din Efes a fost în unire cu capul Bisericii,

Pontificele roman, pentru că acel Sinod a fost prezidat de Papa prin delegații săi: s'a îndeplinit condițiunea pe lângă carea Chr. D-zeu și-a promis asistența sa: „*și iată eu cu voi sunt în toate zilele până la sfârșitul veacului*”, și astfel toate decretelor privitoare la credință și morală aduse de Sinodul ecumenic din Efes au fost dictate de însuși Chr. Dumnezeu. De aceea adevăr vecnic va rămânea, că Chr. D-zeu a fost nu numai om, ci și D-zeu adevărat, iar P. F. Maria într' adevăr este maica lui D-zeu. Totuși că Pontificele roman este urmașul sf-lui Petru și cap văzut al Bisericii lui Christos. Aceasta a fost credința Bisericii dela început și aceeaș credință va rămânea până la sfârșitul veacurilor. — „*Cine va crede mântui-se-va, cine nu va crede, osândi-se-va*”. — Amin.

Maternitatea divină a Fecioarei Maria apărată solemn în conc. ecumenic din Efes (431).

*Ecce enim ex hac beatam me dicent
omnes generationes (Luc. 1, 48)
Iată de acum mă vor ferici toate
nooradele.*

1. Eră anul 431 d. C., când împăratul de răsărit Teodosiu II dădu decret pentru pregătirea unui conciliu ecumenic la Efes, de sfintele sărbători ale Rusalioilor. El cedase cererii întregului popor din răsărit; ascultase plângerile clerului alarmat; se supuse scrisorilor pline de îngrijorare ale multor episcopi, dar mai cu seamă îl mișcase scrisorile sf. Ciril, Patriarh din Alexandria.

În școala din Antiochia, sub conducerea lui Teodor Mopsuestanul, au pătruns unele învățături greșite privitor la persoana adorabilă a lui Christos și, consecvent, la Maternitatea divină a Mariei pururea Fecioare. În această școală a fost educat și Nestorie, viitorul Patriarh din Constantinopol. Când, în 428, ajunse Patriarh, eră prilejul cel mai bun și favorabil pentru el a răspândi principiile primite. Incepu cu vorba și cu scrisul a susținea, că unirea dintre *Cuvântul dumnezeesc și Omul* născut din Fecioara Maria era numai *morală și externă*. Când Anastaziu avu culezanța în 429 să predice chiar la Constantinopol, ca nimeni să nu mai numească pe Maria Maică a lui Dumnezeu, căci ea eră femeie și D-zeu nu poate să se nască din femeie, Nestorie, fiind de față, a luat apărarea lui Anastaziu; iar când, tot în acelaș an în ziua de Buna-Vestire, Episcopul Proclu al Cizicului într'o cuvântare în stilul cel mai sublim, apăra dumnitătea Mariei de Maică a lui D-zeu, Nestorie a protestat, zicând, că se bucură din suflet de atâta cinste dată Fecioarei prea curate, dar să nu fie ridicată mai pre sus decât se cere, spre dauna cinstei Cuvântului dumnezeesc, nici să nu să condamne altă explicație numai pentru că ar apărea nouă. Nu trebuie făcut din Prea Curata a Zeișă, zicea el.

Aceste învățături, cu totul potrivnice adevărului, s'au răspândit în întreg răsăritul și în Egipt și chiar în Apus, fără durată însă. Ele au deșteptat alarma din partea tuturor celor buni, în frunte cu sf. Ciril, Patriarhul din Alexandria. Indată ce Sf. Ciril a auzit și s'a convins de greșelile eretice ale lui Nestorie, îi atrage atențiunea: „*Ne graveris, obsecro, iis, qui non leviter offensi sunt, unam hanc Theotocos vocem lar-*

*giri, sacramque virginem Deiparam appellare*¹⁾ — „Te rog, să nu-ți pară greu a îngădui acest cuvânt „Theotocos” acelora, cari s’au ofensat foarte, și a numi pe sfânta Fecioară „Născătoare de Dumnezeu”. Sf. Ciril scrie deasemenea monahilor din Egipt, printre cari șerpuiau aceste greșeli: „*Audio exitiales quosdam rumores inter vos prosemnatos . . . utrum Deiparam appellare liceat sacram virginem . . .*”²⁾ „Aud, că între voi s’au sămănat niște svonuri ucigătoare . . . dacă sfânta Fecioară poate fi numită „Născătoare de D-zeu.” Pune în curent pe Pontifcele Romei, Celestin I: „*Vetus ecelesiarum consuetudo suadet, ut huiusmodi res sanctitati tuae comunicentur*”³⁾ „Vechiul obicei al bisericilor ne îndeamnă, ca aceste lucruri să fie comunicate sanctității tale”. Pontifcele Romei e singurul chemat *legal* a aplană definitiv asemenea discuții. Deci cu autoritatea lui Celestin I și cu concursul împăratului Teodosie ia început marea și renumitul conciliu ecumenic al III-lea din Efes la 22 Iunie 431, participând la 200 de Episcopi din răsărit, și se încheie la sfârșitul lui Iulie din acelaș an, cu a șaptea sesiune, aprobând cele douăsprezece *anatematisme* ale Sf. Ciril. Chiar cel dintâiu anatematic lovește cu afurisenie pe potrivnicii Maternității divine a Prea Curatei: „*Si quis non confitetur Emanuelem vere Deum esse et ob id sanctam virginem Deiparam; genuit enim illa incarnatum Dei Patris Verbum secundum carnem, anatemala sit*”⁴⁾. „Cine nu mărturisește, că Emanuil e într’adevăr Dumnezeu și deaceea Sfânta Fecioară (e) Născătoare de D-zeu, (căci a născut ea după trup pe Cuvântul lui D-zeu Tatăl făcui trup), să fie afurisit”.

Prin urmare autoritatea supremă în materie de credință, în terminii cei mai clari, recunoaște, pecetluiește și consfințește pentru toate veacurile cel mai glorios titlu al Prea Curatei, cea mai înaltă demnitate între fapte *„Născătoarea de Dumnezeu”*. „*Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes*”⁵⁾.

2. Istoriceste e sigur, că Prea Curata Fecioară Maria, fiica lui Ioachim și a Anei, soția legiuită a lui Iosif, zis dulgherul din Nazaretul Galileii, a avut un fiu între ani 748—749 dela întemeierea Romei. Ea a zămeslit pe acest fiu nu din amestecul bărbatului, ci prin atotputernicia Spiritului Sfânt (Luc. I—26—39), l-a născut, fiind scutită de blăstămul Evei, fără durere și fără violarea fecioriei ei, la Belleem, lângă Ierusalim, într’o peșteră (Luc. II—1—52).

Despre acest fiu al Mariei Ingerul Gavril zice: „*Quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei*” (Luc. I—35); „Sfântul, ce se va naște din tine, se va chema Fiul lui D-zeu”.

Dacă cel născut din ea e Fiul lui D-zeu, ea este Născătoare de D-zeu, fiindu-i fiul de aceeaș fire ca și D-zeu.

Elisabeta, mama Sf. Ioan Botezătorul, zice către Maria: „*Et unde hoc mihi, ut veniat Mater Domini mei ad me?*” (Luc. I—43), „De unde mie aceasta, ca mama *Domnului meu* să vină la mine”? Prin „*Domnului meu*” Elisabeta a înțeles „Dumnezeului meu”. Deci Maria e recunoscută de Maică a lui D-zeu.

Acelaș fiu al Mariei, botezându-se în apele Iordanului, a avut mărturie din partea cerului, că e fiul

lui D-zeu: „*Tu es filius meus dilectus*” (Luc. III—22; Mat. III—16), „tu ești fiul meu iubit” Fiul lui D-zeu, D-zeu ca și Tatăl e fiul Mariei. Maria deci e Maica lui D-zeu.

Când acelaș Fiul al Mariei a dat lumina ochilor orbului din naștere, el îl întreabă pe orbul însănătoșat: „Tu credis în Filium Dei?” (Ioan IX—35), „Tu crezi în Fiul lui D-zeu?”, iar orbul îi zice: „Cine este, Doamne, ca să cred în el?”. Atunci Isus îi răspunde: „*Et vidisti eum, et qui loquitur tecum, ipse est*” (Item 37), „Și l-ai văzut pe el, și cel ce vorbește cu tine, el este”. Isus e Fiul lui D-zeu, D-zeu ca și Tatăl; Maria e deci Maică a lui D-zeu, fiind Maica lui Isus.

Dovezi de felul acesta, vădite, avem nenumărate în Evangheli și mai ales în Evanghelia dela Ioan. Odată ce e dovedit că Hristos e Fiul lui D-zeu, de aceeaș fire cu D-zeu, deci și el D-zeu, rămâne dovedit că Maria e Maică a lui D-zeu, fiind Maica lui Hristos. Ea a dat carne din carnea ei, sânge din sângele ei firii omenești a lui Hristos, care fire omenească e unită în persoană Cuvântului dumnezeesc „hipostatice”.

Adevărul acesta s’a ținut dela începutul creștinismului, cuvântul însă de „*Maică a lui D-zeu*”, „*Deipara*” „*Theotocos*” se pare a fi introdus pe la începutul secolului IV. Iar de atunci e întrebuințat în nesfârșite rânduri de toți Sfinșii Părinți.

3. Uimitoare cerului și pământului e această demnitate a Mariei. Sfinșii n’au cuvinte îndesulătoare în a o preamări. Astfel Sf. Andrei din Creta zice: „*Quid namque illo maius, aut illustrius ullo unquam tempore inventum est, aut aliquando inveniri poterit*”. (Orat. de Dorm. Deip.) „Ce este mai mare decât dânsa, sau ce s’a aflat vreodată mai strălucit sau se poate află?”.

Sf. Bernardin zice: „*Tanto melior Angelis effecta, quanto prae omnibus creaturis haereditavit, ut obtineret Matris nomen*”. (T. I. serm. 60, a. 2. c. 4). „Cu atât e mai presus de Ingeri, cu cât mai presus de orice faptură a moștenit și a dobândit numele de mamă”.

Sf. Bonaventura Seraficus zice: „*Excellentissimum nomen habet, ita quod excellentius pura e creaturae convenire non potest; hoc autem nomen „Dei Mater est” (in 3 dist. 9. a. 2. quaest. 3)*. Are numele cel mai excelent, așa încât un alt nume mai excelent nu se cuvine unei simple fapturi; acest nume este „*Maică a lui D-zeu*”.

Sf. Anselm zice: „*Supereminentem omni, quod creatum est, eminentiam Beatae Matris Dei, quomodocumque contemplari anhelans horreo et valde timeo (de Exc. Virg.)*. „Incercând oarecum a contempla eminența supraeminentă peste tot, ce-i creot, a Fericitei Maici a lui D-zeu mă îngrozesc și mă tem foarte”.

Fericitul Albert cel Mare zice: „*Filius infinitat Matris bonitatem; omnis enim arbor sex fructu suo cognoscitur. Unde si bonitas fructus bonificat arborem infinitas in fructu, infinitam, quantum ad hoc, ostendit in arbore bonitatem*” (in Mar. c. 230). „Fiul face nesfârșită bunătatea Maicii; căci orice pom se cunoaște din rodul său. Deunde, dacă bunătatea rodului dă bunătate pomului, înfinitatea în rod arată bunătatea înfinită în pom”.

Sf. Toma de Vilanova zice: „*Utique habet quano dam] infinitatem] esse Matrem infiniti*.” „Da, are-

1) Sacrosanctia Concilia, Nicolai Coleti, 1728 t. III. p. 866.

2) Item p. 587.

3) Item p. 890.

4) Item p. 1342.

5) Luc. I. 48.

oarecare infinitate a fi Maica infinitului"; iar Suarez adaogă: „*Dignitas Matris Dei in suo genere est infinita.*“ (T. 17. in 3. p. disp. 18—4). Demnitatea Maicii lui D-zeu este, în felul său, nesfârșită.“

Origene, călând termini pentru a explică demnitatea Mariei, și negăsind, exclamă plin de admirare: „*O ineffabile, magnumque sacramentum! Ipsa eadem Virgo, ipsa et Mater Domini; ipsa et Genitrix, ipsa et ancilla, plasmatio eius ipsa, quem genuit. Quis umquam audivit? Quis vidit talia:*“ (Hom. 1. ex. Var). „O taină de nespuz și mare! Aceeaș, fecioară și Maică a Domnului; ea, născătoare și roabă, ea, făptură a aceluia, pe care l'a născut. Cine a mai auzit? Cine a mai văzut asemenea lucruri?“

E atât de mare lauda ce i se cuvine Mariei, numind-o Maică a lui D-zeu, încât această laudă nu se cuvine nici unei persoane mărginite, cum sunt îngerii și oamenii, decât numai unei persoane dumnezeiești, care e Tatăl și unei persoane omenești, care a Maria. „*Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes*“ (Luc. 1—48). Iată de acum mă vor ferici toate neamurile“.

O binecuvântată Fecioară, cu adevărat Maică a lui D-zeu, dar și Maica noastră adoptivă, îndreaptă-ți privirile milostive către noi în această vale a surghiunului; întinde mâna ta puternică pentru a ne scoate din focul patimilor și pentru a umili pe dușmanii noștri sufletești; înlătore pedepsele lui D-zeu, Fiul tău dela noi pentru mulțimea păcatelor noastre; cu harul dumnezeescului tău Fiu curăță-ne de orice întinare, pentru a te cinsti vrednicește pe tine, o Maică a lui Dumnezeu, în această viață și apoi în cea viitoare.

P. Dr. Dominic Nicolăeș,
franciscan.

Reflexii pe marginea sinodului ecumenic din Efes.

La anul 431 s'a ținut în orașul Efes al treilea sinod ecumenic, adică o adunare a tuturor episcopilor creștini din lume, — a tuturor câți s'au putut adună, — în care au avut a hotări asupra unei învățături greșite ce s'a strecurat în biserică tocmai prin autoritatea unui mare episcop, a patriarhului de atunci al Constantinopolei, Nestorie.

Nestorie, crescut în școala raționalistă a lui Teodor de Mopsuestia, eretic și dânsul, a început a învăța și explică dogmele misterioase ale religiunii creștine nu după spiritul și litera Sfintei Scripturi și a Părinților tradiționali ai Bisericii, ci după cerințele minții sale naturale. Raționalismul lui, în care fû crescut, nu-l lăsă să admită lucruri și învățături, cari, după judecata lui trufașă omenească, păreau cu neputință, ori nu puteau fi înțelese. Astfel Nestorie nu admitea, pentru că nu înțelegea, cum să se fi putut unii cele două naturi: cea dumnezească și cea omenească într'o singură persoană, aceea a persoanei a doua dumnezeiești, Fiul, Cuvântul (Logos). Nu înțelegea, deci nu admitea. Admitea însă ce înțelegea: că din Maria Fecioară s'ar fi născut Christos Omul, cu

trup, cu suflet, și în acest om ar fi intrat mai târziu Fiul lui Dumnezeu, persoana a doua dumnezească, Cuvântul. Intre acești doi, Hristos omul și Cuvântul lui D-zeu (a doua persoană dumnezească) ar fi fost deci numai o legătură morală, largă, de pretenie, cum e între doi preteni, între soț și soție, între haină și corp, între luntre și omul ce stă în ea.

Urmarea firească a acestei învățături a lui Nestorie eră, că Maria, care a născut pe Hristos, n'a născut întru nimic pe Hristos Fiul lui D-zeu, care s'a coborât numai mai târziu în Hristos Omul, ci a născut numai pe acest Hristos-Omul, care a primit în sine mai târziu pe Fiul lui D-zeu, Cuvântul. Deci alta persoană eră, după Nestorie, Hristos Omul și alta Hristos Cuvântul, Fiul lui D-zeu, adică *împărțea* pe Hristos, cum zic Părinții. — Nu e mai comod așa? nu e mai »rațional«?, nu e mai conform cu mintea sănătoasă?

Da, e mai comod, e mai »rațional«, dar, iubite creștine, în creștinism nu ce e mai comod e adevărat, nu ce e mai »rațional«, după mintea noastră slabă omenească, este a se ținea ca drept și adevărat, ci ceea ce nemărginita înțelepciune a lui D-zeu ne-a învățat prin Scripturi, prin Părinții Sfinți ai Bisericii, și ne învață neconținut prin magisterul infalibil al Bisericii, pe care tocmai pentru aceea l-a așezat în Biserică să învețe pe oameni »tot adevărul« și încă fără teama de a greși.

Celce se apropie de creștinism trebuie să știe mai întâi de toate, că creștinismul nu e o religie naturală, raționalistă, în care totul se poate pricepe, totul se poate explica. Cu cât ar ști atunci Dumnezeu mai mult de cât omul? Ci trebuie să știe, că creștinismul este o religie supranaturală, coborâtă din cer. »Eu dela Tatăl am venit și am ieșit« a zis Isus. »Învățătura mea nu este a mea, ci a Tatălui care m'a trimis«. Trebuie să știe, că creștinismul cuprinde *misterii*, adică învățături și adevăruri, cari depășesc limita de înțelegere a minții omenești, care, oricât de perfectă să fie, este totuș o mașinărie mărginită, perfectibilă, creată, pe când înțelepciunea lui D-zeu, Tatăl Universului și a tot ce e creat, este de-o perfecțiune și bogăție de cunoștințe nemărginită, fără de sfârșit și fără de margini. Iată ce trebuie să știe fiecare creștin despre legea sa. — Ori nu este mister înșas întruparea lui D-zeu și unirea lui cu firea omenească? Au nu este mister nașterea lui minunată din fecioară, fără sâmbânță bărbătească? Ori nu este mister lucrea celor 7 Taine, cari sunt lucrări materiale, externe, și produc efecte spirituale, interne: harul sfințitor și harul sacramental? Ori nu este mister că prin simple cuvinte omenești din pâine și vin se preface Trupul și Sângele cel glorios al lui Isus Hristos? Au nu este mister că în bisericile, pe altarele noastre, este de față Dumnezeu Isus cu trupul, sângele, omenirea și dumnezeirea sa? Au nu este

mister, lucrare miraculoasă, că Dumnezeu, sf. Treime, prin o lucrare miraculoasă și ascunsă lucrează în mintea episcopilor adunați în săbor ecumenic, ori chiar și în a episcopului roman singur ca urmaș mai marelui Apostolilor, și-i ferește de rătăcire cu privire la adevărurile de credință și de morală ale religiei creștine? Mister, mister, mister, și iarăș mister; creștinismul este împânzit cu mistere și cel ce nu vrea să admită aceasta, se pune împotriva spiritului și întregei ființe a creștinismului. Aceasta trebuie s'o știe creștinul și aceasta n'a voit s'o știe Nestorie, deși o putea ști, era doar episcop și patriarh, dar trufia minții lui nu l-a lăsat să se supună autorității legitime, tradiționale, scripturale, ci a voit mai bine să asculte de mintea sa singuratică, mărginită, decât să se supună în smerenie adevărului găsit de alții și întărit de autoritatea legitimă care dintru început a fost și este în Biserică Papa urmașul Verhovnicului Apostolilor.

O, mare taină, mare mister este credința, credința smerită, care singură îți deschide ochii să vezi și să înțelegi ceea ce cei trufași, cei încrezuți în minte nu alflă, nu văd, nu înțeleg. Pentru aceea a zis Isus: »Părinte, mulțumescu-ți că le-ai ascuns acestea dinaintea celor mari, și le-ai descoperit acestor smeriți». Credința, credința smerită și umilită, încălzește, luminează, fericește. «Crezi tu în Fiul lui D-zeu? Cine este, Doamne, ca să cred întru dânsul»?... Mergi credința ta te-a mântuit!

Va să zică, va spune cineva, pentru ca să fii creștin trebuie să renunți la minte, truebe să părăsești rațiunea și să te întorci la absurd, la credință, la nerațiune?

Nu, răspund hotărît. Creștinul nu trebuie să lăpede rațiunea. Trebuie numai să știe și să admită, că nu *Rațiunea* e totul. O, nu, rațiunea poate greși; miile de aberații filosofice, morale, sociale, etc. ieșite din rațiune; miile și milioanele de mistere ale naturii în toate domeniile și în toate direcțiile, ne arată, că Rațiunea poate greși, că Rațiunea nu e totul, că Rațiunea nu cuprinde totul.

Atâta e de-ajuns, pentru ca să se de-a crezare și credinții. Nu, rațiunea nu trebuie alungată, nu trebuie lăpădată. Dimpotrivă, rațiunea e de folos, e necesară pentru a cunoaște *temeliile credinții*, motivele de credibilitate. Prin rațiune dovedim noi pe Dumnezeu, existența și nemărginirea lui în toate perfecțiunile; prin rațiune cunoaștem și deosebim religionea falsă de cea adevărată; prin rațiune cunoaștem noi pecețile religiei adevărate: minunile morale și fizice, profețiile și celelalte criterii ale revelațiunii divine. Celce n'are rațiune, nu poate avea nici credință adevărată, nici o credință. Cel mai credincios e și cel mai rațional, și cel mai rațional e și cel mai credincios. Credința și Rațiunea nu se esclud, ci se întregesc.

Iată însemnătatea, o însemnătate, a sinodului ecumenic din Efes: în el a triumfat credința asupra Rațiunii, supranaturalul, de care a voit Nestorie să despoaie creștinismul, asupra naturalului, la care a voit să-l reducă. Și atunci creștinismul ar fi ajuns cași ori care altă religie, făt al minții slabe omenești, o religie despoiată de nimbul său supranatural, o religie naturală, în care nu se cuprindea nimic ce depășea înțelegerea minții omenești, ceea ce i-ar fi adus încurând sfârșitul, ca altor religii roduri ale minții omenești, dispărute de mult în haosul istoriei, ori cari sunt pe calea de a dispărea. Aci stă, cred eu, importanța cardinală a sinodului efesin, cum acesta a fost caracterul tuturor sinoadelor ecumenice adunate la răspântii mari ale creștinismului: lupta credinții în contra rațiunii, a supranaturalului contra pur naturalului, contra *raționalismului*. (Cf. Arie, Iconoclaștii, Luther).

Un alt moment ce ne impresionează adânc, studiind desfășurarea acestei formidabile lupte angajate între raționalistul Nestorie și credința perpetuă a Bisericii, este felul cum a ieșit biruitoare credința Bisericii, în ciuda tuturor contra-aparențelor și-a piedecilor dușmane, puse în cale. Pe partea lui Nestorie eră împăratul, care tocmai pentru aceasta trimisese pe Candidian de supraveghetor și comisar al Sinodului. Și noi știm ce însemnă a fi împărat bizantin, cu dreptul de a prescrie dogme și canoane în Biserică lui Hristos. Candidian își dădu toată silința să abată pe Părinți de partea lui Nestorie. Dar nu, elementul ascuns, misterios, divin, lucră în minți și în inimi. — Împotriva credinții erau doi patriarhi: Nestorie al Constantinopolei și Ioan al Antiochiei, cei mai puternici patriarhi în influență politică. — Teodosie chemă la sine câte 8 delegați ai ambelor tabere, cu gândul că-i va putea aduce la un compromis, chiar și cu riscul dreptei credințe, — ce-i păsă lui de credință, lui îi trebuia pace în lăuntrul imperiului. Și totuș, în ciuda tuturor aparențelor omenești, în ciuda tuturor piedecilor și uneltirilor contrare, dreapta credință ieși biruitoare. Prin cine? Prin acela, despre care Isus a zis: „*Și tu întorcându-te întărește pe frații tăi,*” prin acela, către care Isus a zis: „*Tu ești piatră și pe această piatră voi zidi Biserica mea și porțile iadului nu o vor birui*”. Părinții dela Efes o știu, o recunosc și-o întăresc aceasta, căci cuvintele preotului roman Filip: „*Petru trăiește în urmașii săi și învoia întreaga Biserică*”, le-au întărit cu aplauze și aprobări. Pe sine s'au numit membre, iar pe urmașul lui Petru cap.

Iată de ce se umple inima noastră de tot respectul față de acea forță spirituală formidabilă, ce residă în biserica lui Petru, în Biserica unde urmașii săi guvernează: ea a fost și este pavăza, asigurarea și apărătoarea dreptei credințe. Fără Roma, fără papi, fără prestigiul și infalibilitatea lor, credința creștină

ar fi dispărut de pe orizontul istoriei, scufundându-se în puhoiul vremurilor, cari ca și niște valuri turbate au bătut la picioarele **Stânței**, pe care nici porțile iadului nu o vor birui.

Iată de ce ne oferim noi astăzi, sărbătorind 1500 de ani dela memorabila și sublima adunare a celor 198 de părinți dela Efes, toată inima noastră Ție Romă, zămislitoarea ființei noastre de români și de creștini, Ție împărătesei și reginei între împărătese, pavăza, scutul, focul și lumina credinții noastre.

Tu ne duci pe calea sigură a mântuirii între miile de primejdii ce ne amenință cu rătăcirea. Ție slavă, cinste și mărire în veci. Romă eternă, primește inimile noastre, precum noi primim luminile tale.

Păr. Dr. Tăutu,
profesor.

CRONICI

CONVOCATOR

Conform Art. 18 din Statutele Generale ale AGRU-lui prin prezenta convocăm **Congresul Diecezan** al AGRU-lui de pe teritoriul Diecezei române unite a Orăzii, pentru ziua de **29 Iunie a. c.** orele **4. d. m.** în sala **Cercului Catolic** din Str. Prințul Carol No. 3 **Oradea**, pe lângă următoarea ordine de zi:

1. Deschiderea congresului prin președintele diecezan.
 2. Raportul secretarului general.
 3. Raportul casierului Comit. diec.
 4. Alegerea comisiunii de verificare și cenzurarea rapoartelor.
 5. Alegerea noului Comitet diecezan și a Comitetului decensori conform art. 22 și 31 din Statute.
 6. Conferința d-lui Dr. Gelu Egri, preș. org Oradea-Olosig, despre: **Apostolatul laic.**
 7. Eventuale propuneri și închiderea congresului.
- Dr. Victor German,** secretar general diec. **Dr. Dumitru Kiss,** președinte diecezan.

P. S. Pentru orientarea organizațiilor locale reproducem aci art. 18 și 22 din Statute:

Art. 18. Congresul diecezan se compune din: membrii Comitetului diecezan, președinții sau un delegat al comitetelor parohiale și al asociațiilor religioase, membrii fondatori și pe viață ai A. G. R. U. cu domiciliul pe teritoriul eparhiei respective.

Atribuțiile congresului diecezan sunt:

- a) alegerea președintelui și membrilor comitetului diecezan și a comitetului de cenzori;
- b) controlarea și îndrumarea activității comitetului diecezan și a comitetelor parohiale.

Art. 22. Comitetul diecezan are membri aleși: președinte, 2 vicepreședinți, secretar, 12 membri; — membri de drept: 2 membri ai clerului diecezan, desemnați de Ordinariatul diecezan, și președinții diecezani ai asociațiilor religioase din eparhia respectivă. — Mandatul membrilor aleși durează 5 ani. — Comitetul diecezan va fi asistat de un consilier cleric delegat al Ordinariatului diecezan. În chestiuni religioase numai de comun acord cu acest consilier se pot lua hotărâri.

— **Memoria sfântului Nichita.** Inchinăm omagiile noastre marelui nostru apostol și încreștinător sf. Nichita episcop al orașului Remesiana (366—420), a cărui pomenire, după documentele cele mai vechi ale Bisericii universale, se face la 22 Iunie. Sufletul lui mare de Roman și oriental să fie inspirator de idealuri pentru generațiile din prezent și viitor!

— **8 Iunie 1930—8 Iunie 1931.** Ziua de 8 Iunie, data urcării pe tron a iubitului nostru Rege și Monarh Carol II, a fost sărbătorită și în catedrala noastră din Oradea cu tot fastul. Te Deum solemn la oficiat Exc. Sa Episcopul Dr. Valeriu Traian Frențiu asistat de 12 preoți și 2 diaconi, asistând pe tronul arhieresc și Exc. Sa Episcopul Lugojului Dr. Alexandru Nicolescu. Răspunsurile le-a dat corul acomp. cu orchestră al maestrului Hubic.

La telegrama omagială expediată de Exc. Sa Episcopul Dr. V. Tr. Frențiu în numele I. P. S. Sale și al eparhiei române gr. cat. din Oradea, Majestatea Sa Regele a binevoit a răspunde personal prin următoarea telegramă:

T E L E G R A M Ă Urgent

P. S. S. Valeriu episcop al
Orădiei mari

4227/10 București, Palatul regal; 66,37 10/6 17.

Vă mulțumesc din tot sufletul pentru frumoasele sentimente de credință și dragoste ce mi le-ați trimis cu prilejul serbării de 8 Iunie în numele eparhiei unite. **ss. Carol.**

— **Văduvele, orfanii de preoți și preoții deficienți după noua repartizare a fondului viduo-orfanal.** Am scris în Nr. 9 al „*Vestitorului*” despre împărțirea fondului viduo-orfanal al diecezei noastre Orădane cu diecezele succesoare (Maramureș și Lugoj). Azi suntem în situație a da, pentru orientarea celor interesați, tabloul nominal al acelor cari împreună cu fondul viduo-orfanal și al deficienților au trecut dela Oradea la Baia Mare ori Lugoj, și al acelor cari cu remas.

I. *Preoți deficienți, văduve și orfani de preoți trecuți dela Oradea la fondul de pensie al Diecezei Maramureșului.* 1. Sălăgian Gheorghe. 2. Văd. Ardelean Eugen. 3. Văd. German Petru. 4. Văd. Marinescu Aurel. 5. Văd. Nistor Terezia. 6. Văd. Pelle Aurel. 7. Văd. Pop Ioan. 8. Văd. Popan Vasile cu orfanii Olivia și Flaviu. 9. Văd. Popoviciu Iosif. 10. Văd. Silaghi Izidor cu orfanii Maria și Gheorghe. 11. Văd. Șinca Gh. cu orfanul Liviu. 12. Văd. lui Gheorghe Șuta. 13. Văd. lui Mihai Vida. 14. Orfana de ambii părinți Elisabeta Șincai.

II. *Preoți, văduve și orfani de preoți trecuți dela Oradea la Lugoj.* 1. Dem. Brad. 2. Văd. lui Bretan Alexandru cu orfana Alexandra. 3. Văd. Alex. Frugina cu orfanii Vasile și Elena. 4. Văd. Moise Ghergar. 5. Văd. lui Cornel Lenghel cu orfanii minori Ioan, Ana și Corneliu. 6. Văd. Maior Paul. 7. Văd. Aloisia Ossian. 8. Văd. Petronela Pop. 9. Văd. Aug. Santa. 10. Orfanii de ambii părinți Gozman Elena și 11. Florea Traian.

III. *Preoți deficienți, văduve și orfani de preoți veniți dela Gherla la Oradea* 1. Gheție Vasile. 2. Nemeș Iosif. 3. Păcaș Vasile, (mai nou pensionați Clintoc Iosif Giungi, Pop Ioan Meșent, Aurel Orian

Çizer). 4. Văd. Elena Achim. 5. Cherebeșiu Ana. 6. Cordiș Veronica. 7. Cadar Iuliana. 8. Dragoș Maria. 9. Fărcaș Luiza cu orfanul Emil. 10. Farcău Cornelia. 11. Gheșie Elena. 12. Groza Terezia cu orfanii Ovidiu, Maria și Mircea. 13. Hoblea Sabina. 14. Petruca Regina. 15. Pop Ana. 16. Pop Irina cu orfanii Iuliu, Andrei, Gheorghe, Maria și Victor. 17. Pop Lucreția. 18. Pop Maria. 19. Pop Rozalia. 20. Pop Veronica. 21. Sima Iuliana. 22. Șimon Maria. 23. Vaida Nina. 24. Vicaș Eleonora. 25. Vicaș Victoria. 26. Mureșan Rozalia. — Apoi *orfanii minori* cu mame măritate: *Bașii* Ioan, Eugen și Flaviu, *Mărcuș* Coriolan și Maria — Orfanii de ambii părinți: *Cosma* Elena, *Lupșa* Silvia, *Ossian* Coriolan, *Sacal* Liviu, Eleonora și Hortensia. — Ceilalți neamintiți au rămas la diecezele lor.

De unde rezultă că: 1. au trecut dela Oradea la Maramureș: 1 preot def., 12 preotese văduve și 6 orfani, (una de ambii părinți). 2. Dela Oradea la Lugoj: 1 preot def., văduve 8, orfani: 7 (doi de ambii părinți). — 3. Dela Gherla la Oradea: 3 preoți deficienți, 24 văduve și 20 de orfani (6 de ambii părinți). — Diecezei de Oradea i-au mai rămas din cei vechi: 1 preot deficienț, alți (3 pensionați acum), 44 de văduve și 18 orfani (9 de ambii părinți). — Deci fondul orădan are de tot: 7 preoți deficienți 68 văduve și 38 orfani (15 de ambii părinți).

Preoții def. au primit lunar la Oradea 2400 Lei (la Gherla 3000), văduvele 1200, (la Gherla 1000) orfanii 320 Lei (la Gherla 250).

Deficienții, văduvele și orfanii trecuți dela Oradea la Maramureș și Lugoj vor primi pensiile până la 30 Iunie 1931 tot dela Oradea (cât au avut), iar dela 1 Iulie c. dela fondurile unde au trecut. Cei veniți dela Gherla cu începere de 1 Ian. până la 30 Iunie c. vor primi dela Oradea (cât au avut la Gherla), iar dela 1 Iulie c. pentru toți pensionarii dela Oradea pensiile se vor unifica, urmând să primească toți la fel.

— Noua enciclică a Sfântului Părinte. Sf. Părinte Papa Pius al XI-lea, din prilejul aniversării de 40 de ani de când marele său înaintaș Leo XIII a lansat celebra enciclică *Rerum Novarum*, pentru rezolvirea problemei sociale muncitorești, a emis o nouă enciclică numită *Quadragesimo anno*, tot despre același subiect, enciclică, care poate fi considerată ca o complectare și o mai preciză și mai lămurită explicare a marilor principii sociale depuse în numita enciclică a lui Leo XIII. Enciclica, care poartă titlul *De ordine socialt instaurando et ad evangelicæ legis normam perficiendo* — Restaurarea ordinii sociale și desăvârșirea ei conform învățăturilor din *Evangelhelle*, este un monument de înțelepciune, de dreptate și iubire socială. Ea are trei părți principale. Dăm aci *planul* — *schiză* al enciclicei.

Introducere. I. *Foloasele enciclicei leoniane „Rerum Novarum*. 1. Ce-a făcut Biserica. 2. Ce-a făcut Statul. 3. Ce-au făcut cei interesați (patronii, muncitorii). — II. *Drepturile Bisericii de-a se amesteca în soluționarea problemei sociale*. 1. *Despre dreptul de proprietate* (caracterul ei individual și social, obligațiuni ref. la venit, titluri de-a câștiga proprietate). 2. *Capitalul și munca*. (Numai împreună, nedreptele pretenziuni ale capitalului, ale muncii, principiul directiv al justei salarizării). 3. *Răscumpărarea proletariatului*. (Proletarul trebuie ajutat să-și poată întemeia avere proprie). 4. *Salarul just*. 5. *Renoirea societății*. III. *Imprejurările schimbate dela Leon XIII*. 1. *S'a schimbat înțelesul vieții economice* (Liberiei concurențe i-a urmat tirănia capitalului. Remedii). 2. *S'a schimbat socialismul*

(unul radical: comunismul, altul mai moderat: socialismul, dar e tot departe de concepția creștină). 3. *Renoirea moravurilor* (Cea mai profundă cauză a disharmoniei sociale este decăderea moravurilor și îndepărtarea omenirii dela principiile lui Hristos). — **Remedii de în dreptare:** a) *Viața economico-financiară* trebuie așezată pe temelii creștinești. b) *Să intre în funcțiune caritatea* (iubirea). *Piedeci enorme de învins*. Se cere colaborarea tuturor celor buni.

Sperăm să avem încurând tradus în românește și acest monument de înțelepciune socială.

— **Aviz !!** Se aduce la cunoștință celor interesați, că produsele librăriei casnice a Seminarului teologic (Soc. Sf. Ioan Gură de Aur) în cursul lunilor de vară (Iulie-Septembrie) se vor desfășura prin Librăria și Papetăria „Victoria,” str. Avram Iancu 12. Coletele expediate prin ea să nu se refuze, sunt trimise în numele Soc. Sfl Ioan Gură de Aur.

BIBLIOGRAFIE

Au apărut: No. 5 și 6 din *Biblioteca poporală a AGRU-lui*: No. 5: *Viața și mlădițele* cu acest conținut: I. Testamentul Mântuitorului. II. *Viața Domnului*. III. *Creștinul, mlădiță a Bisericii*. IV. *Creștinul, mlădiță a neamului*.

No. 6: *Răul din lume*. I. *Gândul omului și lumea*. II. *Izvorul și originea răului în lume este păcatul*.

12 numere ale acestei Biblioteci a AGRU-lui sunt scrise de Păr. Ion Agârbiceanu.

Poșta redacției.

P. S. Sunteți în rătăcire. „Gazeta de Vest” nu este și n'a fost niciodată ziar susținut cu banii Exc. Sale Episcopului nostru. I. P. S. Sa este la ea un simplu abonat, ca ori care altul; poate, își răscumpără abonamentul mai bogat. Avizele ce vi s'au trimis s'au făcut pentru ca să se sprijinească un organ românesc aici la frontieră. Alitudinea ei față de manifestațiunile noastre religioase, cred ați putut-o observa din cele de până acum; până ce unui omor ori altor crime și manifestațiunilor de orice însemnătate ale altor biserici, le consacră coloane întregi, despre grandioasele sevări efesine, desfășurate în eparhia noastră; n'a jinit vrednic să înseleze un șir, lucru ce, evident, nu numai o blamează, dar îi face alitudinea și de neînțeles

A apărut:

Compendiu de teologie morală

vol. I. *Principiile moralei creștine*, de Păr. Dr. ALOISIE L. TĂUTU, profesor de teologie.

Volum octav, pe hârtie velină, 320 pagini. Costul porto franc: Lei 200.

Un manual clar, conciz și de mare nevoie pentru toți păstorii sufletești. Chiar și mireni mai culți pot să se introducă prin el în concepția morală a creștinismului. Necuprinzând nimic ofenzator, cu puține omiteri, poate fi folosit chiar și de păstorii sufletești ortodocși. S'a tipărit în puține exemplare. — Se desfășura prin **Librăria și Papetăria „Victoria” Oradea**, str. Avram Iancu No. 12.